

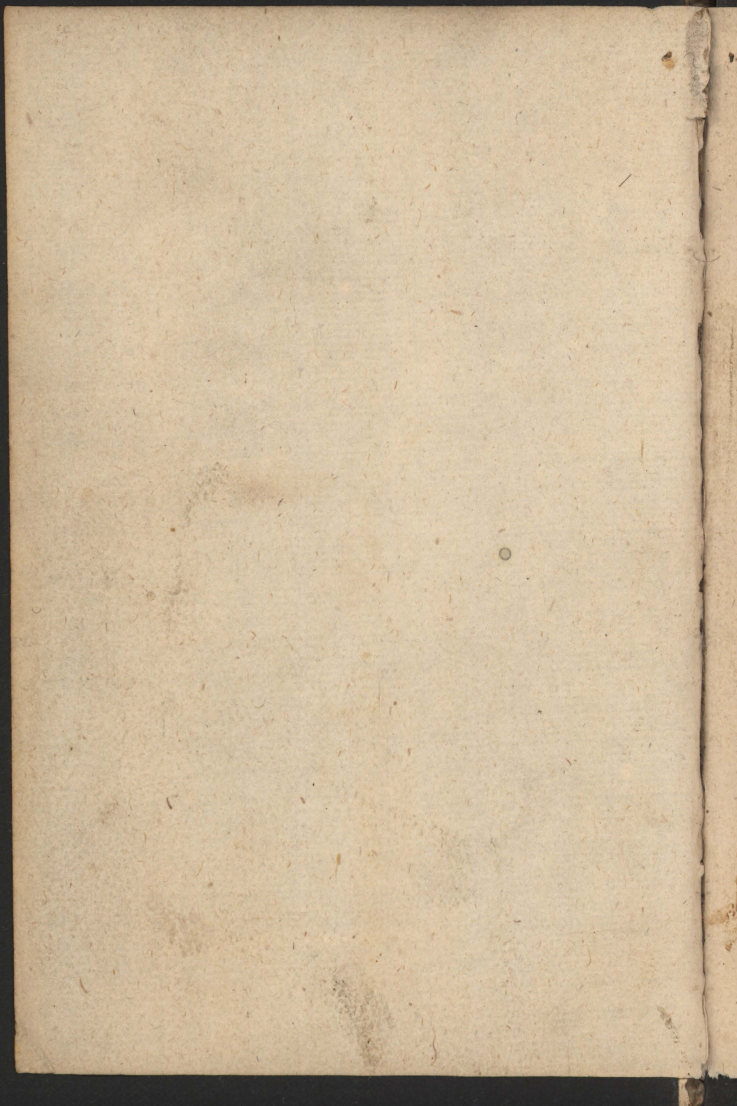
29.

xv

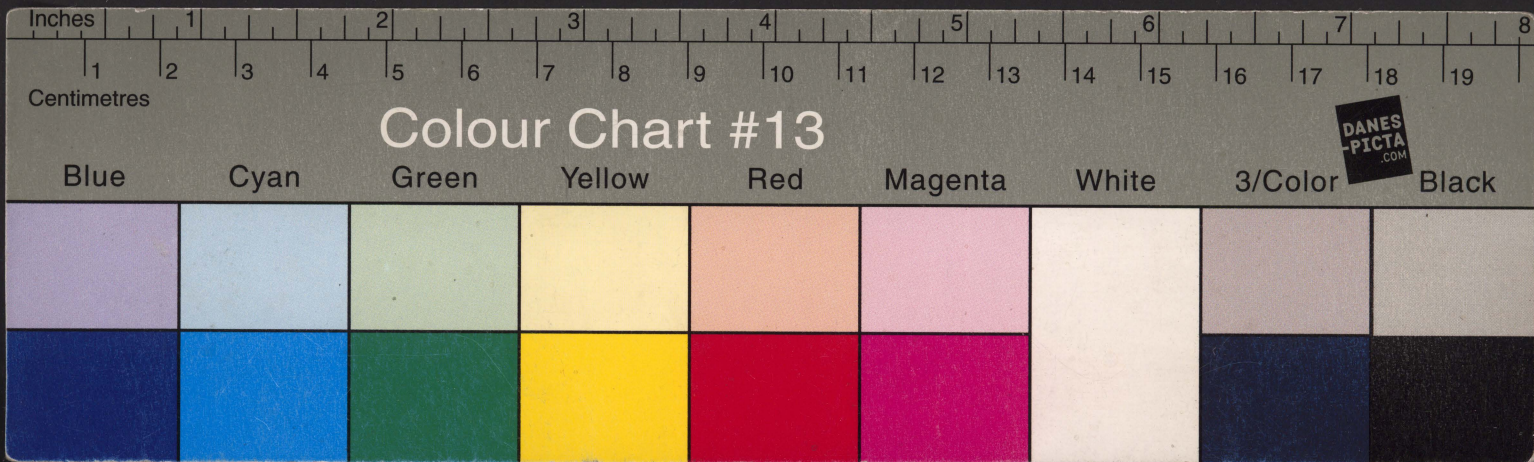

377.

ΠΛΟΥΤΑΡ

ΧΟΥ ΧΑΙΡΩΝΕΩΣ ΠΕΡΙ
ΓΑΙΔΩΝ ΑΓΩΓΗΣ.
PLVTARCHI CHABRONEI DE
LIBERORVM INSTITVTIONE.
Adiuncta translatione latina I. Metzleri.

FRANCOFVRTI
Excudebat David Zephelius
Anno LIII.

XVI,5

DANES PICTA .COM

K

Y

M

C

B

G

R

A

1

2

3

4

19

18

17

B

15

14

13

12

11

10

9

8

M

6

5

4

3

2

1

A

XVI,5

P
ex
mū
enc
filii
re
gua
mar
sac
phi
tar

PHILIPPVS

MELANTHON IVVENTVTI

Vuittenbergensi S.

VI Græca Germanicæ
scholis profitentur, ma-
gna ex parte eos authores
interpretari solent, qui ad
excolendam orationis *ἐπιτομήν* pluri-
mum conducunt, interim animis erudi-
endis parum uacat. Nobis autem con-
siliū uidetur è media Græcia delige-
re optimæ notæ classicos, qui & ad lin-
guæ cultum, & ad uitæ rationes for-
mandas pertinent. Quo consilio aliquot
sacras epistolas, aliquot item philoso-
phicos libellos prælegi, & modo Plu-
tarchi librum de Institutione liberorū

A 2 interpre-

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ ΧΑΙ-

ΡΩΝΕΩΣ ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

ἀγωγῆς.

ὡς ἀνέχοι εἶπερ ποδὶ τῶν
λευθέρων παιδῶν ἀγωγῆς. καὶ
τῆνι χρώμῳ πωουδαῖοι ἀν
τοῖς βροχοῖς ἀποβαῖν, φέρεσκε
ψόμεθα. Βέλλου δ' ἴσως ἀπὸ ῥιγενέσεως
ἀρξάσαι πρῶτον. τοῖς τοίνυν ὑδῖθυμοῦσιν
ἐν δόξῳ τέκνων γενέσθαι πατράσιν, ὑποθεί-
μῳ ἀνέγωγε, μή ταῖς τυχούσαις γυναιξὶ
σμοικεῖν. λέγω δὲ, οἷον ἐταίραις ἢ παλλα-
καῖς. τοῖς γὰρ μητρόθεν ἢ πατρόθεν οὐκ ἐν
γεγονόσιν, ἀνεξάλειπτα πᾶσα κολοθεῖται ῥι
δυσγενείας ὀνειδίη πᾶσα πάντα τοῦ βίου,
καὶ πρὸ χειρὰ τοῖς ἐλέγχειν καὶ λοιδορεῖσθαι
βουλομένοισι. καὶ σοφὸς ἦν ἄρα ὁ ποιητὴς
ὅς φησιν: Οταν δὲ κρηπίς μὴ καταβληθῆ γέ-
νους ὀρθῶς, ἀνάγκη δυσυχεῖν τοὺς ἐκγόνους.
καλὸς ἐν παρρησίᾳς δημοσευρὸς ἐυγένεια. ἢς

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

διὰ πλείους λόγους ποικίτερον, τοῖς νομίμοις πα-
 ῖσι δ' οὐκ ἔστι γλιχομενίοις. καὶ μὲν δὴ καὶ τὰ φρονή-
 ματα τῶν ὑπόχαλκον καὶ κίβδηλον ἐχόντων ἔ-
 γγισθη, σφάλλεα δ' ἑταπεινοῦ αὖτις πέφυκε,
 καὶ μάλα ὀρθῶς ὁ λέγων ποικίτης φησὶ: Δὲ
λοιγὰρ ἄνδρα, καὶ ἄνδρα σὺ ἀπ' ἀρχῆς ἕως ἡ-
ὅτου σιωπῆ δὴ πατρὸς, ἢ μητρὸς κακῆ. Ὅσ-
πρὸς ἀμελεῖ τὸναντίον μεγαλαυχίας ἐμπύπλαν
τρίη φρενάγματ' οἱ γονέων διαστημῶν. δι-
 ὄφαντον γὰρ τὸν Θεμισοκλῆος, πολλακίς λέ-
 γουσι φάναι καὶ πρὸς πολλοὺς, ὡς ὅτι ἄνδρὸς
 βέλτεται, ἄλλο καὶ τῶν δὴ μὲν σιωποῦν τῶν τῶν
 Ἀθλωαίων. ἀλλὰ μὲν γὰρ αὐτὸς ἐθέλει, καὶ ἡ μήτηρ.
 ἀλλ' ἄν ἡ μήτηρ, ἑταπεινοῦ Θεμισοκλῆος. ἀλλ' ἄν Θε-
 μισοκλῆος, καὶ πάντων Ἀθλωαίων. πάντων ἡ ἄξι-
 ον ἐπαινεῖν καὶ λακεδαιμονίους τὴν μεγαλοφρο-
 σιώνος, οἱ τὸν Ἀρχιδάμου τὸν Βασιλέα ἑαυ-
 τῶν, ἐξήμίσαν χρημάτων, ὅτι μικρὰν τὴν μέ-
 γιστον γυναικα, γὰρ λαβεῖν ὑπέμνησεν, ὑ-
 πεπύπλαν ὡς ὁ Βασιλέας ἀλλὰ Βασιλίδεας
 πρὸς ἀρχῆς αὐτοῖς διανοοῖτο. Ἐχόμενον δ' ἄν
 εἴη τούτων ἑστῆν, ὅπου οὐδὲ τοῖς πρὸ ἡμῶν
 πρὸς ἑώρατο

Α Γ Ω Γ Η Σ

πρῶτον. Ποῖον; ὅτι αὐτὸ ἐνεκα παιδοποι-
 ῖας πλησιάζοντας ταῖς γυναιξίμῃ ἦτοι τὸ πρῶτον
 παρ' αἰῶνας, ἢ μετεῖως γὰρ οἰνομλῆος ποιείας
 προσήκει τὸ σωσσιασμοῦ. Φίλοινοι γὰρ ἄ
μεθυσοὶ γίνεσθαι ὡς αὐτῶν ἀρχῶν
ἡ ἀπορίας οἱ πατέρων γὰρ μέθῃ ποικισμένοι
τύχασιν. ἢ καὶ Διογένης μεθ' αὐτοῦ ἐκαστοῦ
 ἰδῶν, ἄπειρον φρονεῖν, νεανίσκου, ἐφησεν. Ὁ πα
τήρ σε μεθύων ἐσφραξέτω. Καὶ πόδι μὲν ἡ γὰρ
 νεσεως, τοσαῦτα εἰρηδῶ μοι.

*Vinoleni
 nes vinole
 ros gignunt
 liberos.*

Ποῖον δὲ ἡ ἀγωγὴ, καὶ δὴ λεκτέου. κα-
 θόλου μὲν εἰπῶν ὁ κατὰ τῶν τεχνῶν καὶ τῶν
 πωσιμῶν λέγειν εἰδάμεν, ταυτὸ καὶ κα-
 τὰ ἡ ἀρετῆς φατέου ὅστις. ὡς εἰς τὴν πᾶν
 τελῆ διανομοπραγίαν, βία δὲ σωφραμίαν,
 φύσιν, καὶ λόγον, ἄρα εἶδος. Καλῶς δὲ, λόγον
 μὲν, τὴν μάθησιν: εἶδος ἢ, τὴν ἀσκησιν.
 εἰσὶ δ' αἱ μὲν ἀρχαί, ἡ μαθήσεως: αἱ δὲ χη-
 σεις, ἡ μελέτης. αἱ δὲ ἀκρότητος πᾶν-
 τω, κατ' ὅσον αὐτῶν λειφθῆναι τῶν, κατὰ
 τῶν ἀναγκηχολῶν γίνεσθαι τὴν ἀρετῶν. ἢ
 μὲν γὰρ φύσις ἄνευ μαθήσεως, τυφλόν.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

ἢ ἢ μάθητις διχα φύσεως, ἐλλιπές, ἢ ἢ ἄσκη
 σις χωρὶς ἀμφοῖν ἀτελές. ὡς περ δὲ ἐπὶ τῆ γε
 ωργίας πρῶτον μὲν ἀγαθῶ ὑπάρξαι δεῖ
 πλὴ γῆν, εἶτα ἢ φυτουργὸν ἐπισήμονα, εἶτα
 τὰ σπέρματα ἀποδ' αἶα: τὸν αὐτὸν τρόπον,
 γῆ μὲν εἰκομ ἢ φύσις, γεωργῶ δὲ ὁ παιδεύ
 ων, σπέρματι ἢ αἰ τῶν λόγων ὑποθῆκαι, καὶ
 τὰ πρῶτα χηλίματ' α. Ταῦτα πάντα διατεινά
 μιν ὅ ἐπιμοι, ὅτι σιωπῆθε ὅ σιωπῆνευσεν
 εἰς τὰς τ' παρ' ἀπασιν ἀλομένων ψυχῶν, Πυ
 θαγόρου, καὶ Σωκράτους, καὶ Πλάτων ὅ, ἰθ
 ἢ ὅσοι δόξης ἀφ' ἡμῶν τε τυχήκασι. Εὐδοκί
 μου μὲν ἔν καὶ θεοφιλές, εἶπω ταῦτα πάν
 τα θεῶν τις ἀπέδωκεν. εἰ δέ τις ὄν τούς
 οὐκ εὖ πεφυκότας, μαθήσεως καὶ μελέτης
 τυχόντας, ὀρθῶς πρὸς ἀρετὴν οὐκ αὖ τῆν τ'
 φύσει ὅ ἐλάττωσι εἰς τὸν διχόμενον ἀνα
 δραμεῖν, ἴσω πολλῶ, μᾶλλον δὲ τῶ πάντος
 διαμαρθάνων. φύσεως μὲν γὰρ ἀρετῶν δια
 φθέρει βραθυμία: φαυλότητα δὲ, ἐπανορθοῖ
 διδασχῆ. Καὶ τὰ μὲν βραδύα τούς ἀμελοῦν
 τας φεύγει: τὰ δὲ χαλεπὰ, ταῖς ἐμμελείαις
 ἀλίσκε

Α Γ Ω Γ Η Σ

ἄλίσκεται. Καταμύθοις δ' ἄρ, ὡς ἀνύσιμον
 πρᾶγμα, ἢ τελεσιουργῶν ἐπιμέλεια, καὶ
 πόνος δὲ ἐπὶ πολλὰ τῶν γιγνομένων ἰδι-
 βλέψας. Σταγόνες μὲν γὰρ ὕδατος, πει-
 τρας κοιλαινουσι: σίδηρος δὲ καὶ χαλκός
 ταῖς ἐπαφαῖς τῶν χειρῶν ἐκτρίβονται. οἱ δ'
 ἀρμάθιοι τροχοὶ πόνῳ καμφθέντες, οὐ δ'
 ἄρ, ἐπιγένοιτο, τὴν δὲ ἀρχῆς δύναιντο ἄρ
 λαβεῖν εὐθυραῖαν. τὰς γέ μιν καμπύλας τῶν
 ὑποκρετῶν βακτηρίας ἀπευθύνει ἀμήχα-
 νον, ἀλλὰ τὸ πρὸ φύσιν, τῶν πόνῳ τῶν κατὰ
 φύσιν ἐγένετο κρείττον. Καί μόνον ἄρα ταῦ-
 τα τὴν ἐπιμελείας ἰσχυρὸν διασείκνυσιν; οὐκ.
 ἀλλὰ καὶ μυρία ἐπὶ μυρίοις: ἀγαθὴ γῆ πῆφου
 κεν, ἀλλ' ἀμεληθεῖσα χερσίνετα, ἢ ὅσῳ τῆ
 φύσει βελτίω δὲ, τοσούτῳ μᾶλλον δὲ ἀρ-
 γηθεῖσα δι' ἀμέλειαν, δὲ ἀπόλλυται. ἀλλ' ἐσὶ
 ἕως ἀπόκροτος τὸ τραχυτέρα τῷ δένοντος, ἀλλ
 λὰ γεωργηθεῖσα, πρᾶντικά γενναίους καρ-
 πούς δὲ πνευκε. Ποῖα δὲ δένδρα, οὐκ ὀλι-
 γωρηθέντα μὲν σρεβλὰ φύεται, καὶ ἀκαρπα
 καθίσταται: τυχόντα δὲ ὀρθῆς παιδιαγωγί-

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

παιδαγωγίας, ἔγκαρπα γίνονται καὶ τελε-
σφόρα. ποῖα δὲ σώματ' ἰχθὺς ἐκδύαμβλῃ
τη, ἃ καταφθίνει, δι' ἀμέλειαν ἢ τρυφῆν
καὶ καχεξίαν. τίς δ' ἀδυνήεις φύσις ἔτοῖς γε-
γυμνασμένοις καὶ κἀσθλήσασιν πλείουσι
ἰχθῶ ἐπέδωκε; Τίνος δ' ἴσσοι καλῶς πω-
λοσαμνηθέντος, ἔκ' ἐυπειθεῖς ἐγγίνοντο τοῖς
ἀναβάταις; τίνος ἢ ἀδάμαστοι μίναντος.
ἔσκληραύχοντος καὶ θυμοφθεῖς ἀπέβησαν;
καὶ τί δειτ' ἄλλα θαυμάζω, ὅσως γε τῶν θη-
ρίων τ' ἀγριωτάτων, ὄρωμεν πολλά. ἃ ἕλασ-
σεύομενα, ἢ χροσθήνη γιγνόμενα τοῖς πόνοις;
εὐδὲ καὶ ὁ θεήαλός ἐρωτηθεῖς, τίνος εἰσὶν οἱ
ἠπιώτατοι θεήαλω, ἔφη; οἱ παυόμενοι πο-
λεμῶν. καὶ τί δειτ' ἄλλα πολλὰ λέγω; ἃ γὰρ
τὸ ἦθ' εἶν' πολυχρόνοιον, ἢ τὰς ἠθικὰς ἀρε-
τὰς οἰκείας ἄρ' ἴς λεγῶ, ἔκ' ἄμ' ἢ πλημμελεῖν
δύξειν. ἐνὶ δὲ ποδὶ τούτων ἐτι πρῶσθ' εἰγμάτ' ἢ
χρησάμεν, ἀπαλλάξομαι τὸ ἐτι πρὶ αὐ-
τῶν μὴκύνειν.

λυκῶν γὰρ ὁ τῶν λακεδαιμονίων
νομοθέτης δύο σκύλακας τῶν αὐτῶν νο-
νέων

ΑΓΩΓΗΣ.

νίων λαβών, ἔδην ὁμοίως ἀλλήλοις ἤγαγον,
 ἀλλὰ τὸ μὲν ἀπέφνε λιχνόν καὶ σινάμωρον:
 τὸν δὲ, ἔξιχνεύει καὶ θηῶν διωατόν. Εἶτα
 ποτὲ τῶν λακεδαίμονίων εἰς τ' αὐτὸ σιωήλε
 γμῆων, μεγάλην τοι ῥοπήν πρὸς ἀρετῆς κήν
 σιν ἔδην, ἄνδρῶν, ἔφησε, λακεδαίμονιοι, καὶ
 ἔδην, καὶ παιδῶν, καὶ διδασκαλίας, ὅτι εἶων
 ἀγωγαί. καὶ ἐγὼ ταῦτα ὑμῖν ἀντίκα δὴ μά
 λα ποιήσω φανδρά. Εἶτα πρὸς αἰγετῶν εἰς
 δύο σκύλακας διαφῆκαι, καταθεῖς εἰς μέ
 σου λοπάδα, καὶ λαγῶν κατευθὺ τῶν σκυ
 λακῶν: καὶ ὁ μὲν ὑπὲρ τὸν λαγῶν ἤϊξεν, ὁ δὲ
 ὑπὲρ τὴν λοπάδα ὤρμησε. Τῶν ἢ λακεδαί
 μονίων ἐδίδεπω συμβαλεῖν ἔχόντων, τί ποτε
 αὐτῶν ἔδεν δυνάσται, καὶ τί βυλόμην ὅτι
 σκύλακας ἐπεδείκνυσεν: οὗτοι γονέων, ἔφη,
 τῶν αὐτῶν ἀμφοτέρω, διαφόρῃ δὲ τυχόν
 τῶν ἀγωγῆς, ὁ μὲν λιχνός, ὁ δὲ θηρευτῆς ἀ
 ποβέβηκε. Καὶ ποῦ μὲν ἔβδην καὶ βίωμ ἀρεκί
 τω ταῦτα. Περὶ δὲ τροφῆς, ἐχόμενον ἄρ' εἴη
 λέγειν. Δεῖ ἢ ὡς ἐγὼ ἄμ φαίλω, αὐτὰς τὰς με
 τέρως τὰ τέκνα βίβην, καὶ τῶν τοῖς ἐπέχην εἰς
 μαστῶς

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

μασούς, συμπάθεισερον τε γὰρ τρέψουσι, ὅ
 δία πλεονῶς ἐπειμελείας, ὡς αὖ ἐνδοθερ, ὅ
 ἢ δὴ λεγόμενον, ὅζ' ὀνύχωρ ἀγαπῶσαι τὰ
 τέκνα: αἱ τίτθαι δὲ καὶ αἱ τροφοί, τὴν εὐνοι
 ἐν ὑποβολιμαίᾳ καὶ πρὸς γράπτου ἔχουσι,
 ἅτε μισθὸν φιλοῦσι. Διηλοῖ δ' ἢ ἡ φύσις, ἐτι
 δὲ τὰς μητέρας ἂ γεγενῆκασιν, αὐτὰς ἱπ
 θένειν, ἢ τρέφειν. Διὰ γὰρ τούτο πάντι ζώω
 τεκόντι, τὴν ἐκ τῶ γάλακτι ὅ τροφῶν ἔχορῆ
 γισε. σοφὸν δὲ ἄρα ἢ ἡ πρόνοια, διηλοῦς ἐνέ
 θηκε ταῖς γυναιξὶ τοὺς μασούς, ἵνα καὶ εἰ δι
 δυματέκοιμ, διηλὸς ἔχοιεν τὰς ὅ τροφῆς
 πηγὰς. Χωρὶς δὲ τούτων ἐμνούσεραι ἢ τοῖς
 τέκνοις γίγνουσι ἄμ, ἢ φιλητικώτεραι, ἢ
 μὰ δὲ ὄνη ἀπεικότως. ἢ σωτροφία γὰρ ὡπερ
 ἐπιτόνοιορ ὅστις εὐνοίας: ἢ γὰρ τὰ θηρία τῶ
 σωτρεφομένων ἀποσώμνα, ταῦτα πο
 θουῦτα φαίνετ. Μάλιστα μὲν ἐν ὡπερ ἔφω,
 αὐτὰς περατέου τὰ τέκνα τρέφειν τὰς μητέ
 ρας. Εἰ δὲ ἄρ' ἀδυνατώως ἔχοιεν, ἢ διὰ σώμα
 τῶ ἀδένειαμ (γένοιτο γὰρ ἄμ ἱ καὶ τοιοῦ
 τος) ἢ πρὸς ἑτέρων τέκνων ἀπεύδισσαι γενε
 σιμ.

ΑΓΩΓΗ Σ.

σιν: ἀλλὰ τάσγε τίτθαι καὶ προφούς, οὐ
 τὰς τυχοῦσας, ἀλλ' ὡς ἐνι μάλισσά σπουδαί-
 ας δοκιμασίου ὄσι. Πρῶτον μὲν τοῖς ἡθεσίω
 ἑλληνίδας, ὡσπερ γὰρ τὰ μέλη τ' σώματος ἐν
 θύς ἀπό γενέσεως πλάθειν τῷ τέκνω ἀναγ-
 καίον ἐσιν, ἵνα ταῦτα ἐρθεῖ καὶ ἀσραβῆ φη-
 ται: τὸν αὐτὸν τρόπον ἔξ ἀρχῆς τὰ τῷ τέκ-
 νω ἡθὴ βυθίζου προσηκεί. Εὐπλάστον γὰρ
 καὶ ὑγρὸν ἡ νεότης. Καὶ ταῖς τούτων ψυ-
 χαῖς ἀπαλαῖς ἐτι τὰ μαθήματα γνέσκεται:
 πᾶν ἧ τὸ σκληροῦ, χαλεπῶς μαλατῆ. καθὰ
 πρὸ γὰρ σφραγίδες τοῖς ἀπαλοῖς ἐναπομάσ-
 τοντ' κηροῖς, οὕτως αἱ μαθήσας ταῖς τῷ ἐτι
 παιδίω ψυχαῖς γνάποτυπῶντ'. καὶ μοι δο-
 κεῖ Πλάτων ὁ δαιμόνιος ἐμμελῶς πρᾶινεῖν
 ταῖς τίτθαις, μὴ τὸς τυχόντας μύθος τοῖς
 παιδίοις λέγειν, ἵνα μὴ τὰς τούτων ψυχὰς
 ἔξ ἀρχῆς ἀνοίας ἑ διαφθορᾶς ἀναπώμπλα-
 ας συμβαίη. κινδυνεύει δὲ καὶ φωνυλίδης
 ὁ ποιητὴς καλῶς πρᾶινεῖν, λέγων: Χρὴ παι-
 δι' ἐτ' ἔόντα, καλὰ διδασκειν ἔργα. ὅ τοί-
 νυ οὐδέ τῶτο πρᾶλιωεῖν ἄξιον ὄσι. ὅτι ἑ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

τὰ παῖδια, τὰ μέλλοντα τοῖς προϋμίμοις ὑπερεῖναι, καὶ τότε τοῖς σὺν βροφῇ γίνεσθαι, ζητη-
 τίου πρώτιστα μὴ ἀποδραεῖα εὐσφόως, ἔτι
 μὴ τοι ἐλλυμικά ἐπίβρανα λαλεῖν, ἵνα μὴ
 σιωπῶν ἀναχρονύμενοι βαρβαροῖς καὶ ἰδιό-
 μοχθίοις, ἀποφέρωνται τι φιλκείνων φαν-
 λόγηται. ἢ οἱ πρόοιμαζόμενοι ἢ φασί, ἔκ
 ἀπὸ πρόωπ λέγοντες: ὅτι ἀρχωλῶ πρόοικ-
 σις, ὑποσκάξαι μαθήσει. Ἐπεὶ δ' αὖ τούτου ἰ-
 λικίαν λάθωσι, ὑπὸ παιδολαγωγῶν τετά-
 χθαι. γὰρ ταῦτα δὴ ἐπιμέλεια ἐκτίοντ' ἐπὶ
 τῶν καταστάσεως, ὡς μὴ λάθωσι ἀνδραπό-
 δοῖς ἢ βαρβαροῖς, ἢ παλιμβόλοις τὰ τέκνα
 πῦρα δύντον. Ἐπεὶ νῦν γε ἰσχυροῦς γινόμενον πολ-
 λοῖς, ὑπερκατὰ γέλασόν ἔστι. τῶν γὰρ δόλων
 τῶν ἀποδραεῖων, εὐσὺ μὴ γινώσκοντες ἀποδραεῖν
 σι; εὐσὺ ἢ, ναυκλήρες; εὐσὺ δέ, ἐμπόρες; εὐσὺ ἢ,
 οἰκονόμος; εὐσὺ ἢ, διακονός. ὅ, τι ἢ ἀνεύρωσι
 ἀνδραπόδοι οἰνόληπτον, ἢ λίχνον, πρὸς πᾶ-
 σαν πρᾶγμα τέλει ἀχρηστον, τότε φέροντες
 ὑποβαλλασί εὐσὺ ἴσως. Δεῖ ἢ τ' ἀποδραεῖον πα-
 διαγωγὸν τοῦτο εἶναι τὴν φύσιν, οἷός περ ἢ ὁ

Φοίνιξ

ΑΓΩΓΗΣ

Φοίνιξ δ' ἄρ' Ἀχιλλέως παιδαγωγός.

Τὸ δὲ πάντων μέγιστον ἢ κυριώτατον τῶν
 ἐρημισγῶν, ἔρχομαι φράσων. Διδασκάλους
 γὰρ ζητυτέον τοῖς τέκνοις, οἱ δὲ τοῖς βίοις ἐπι-
 σιμὰ δολιχάβλητοι, καὶ τοῖς τρόποις ἀνεπίλη-
 πτοι, ἢ ταῖς ἐπιφθείαις ἄριστοι. Πηγὴ γὰρ ἢ
 ῥίξα καλοκαγαθίας, τὸ νομίζεσθαι τυχῆν παιδεί-
 ας. Καὶ καθὰ πρὸς χάρακας οἱ γεωργοὶ τοῖς
 φυτοῖς πρᾶξιθιασι, οὕτως οἱ νόμιμοι τῶν δι-
 δασκάλων, ἐμμελεῖς τὰς ἐπιφθείας, δὲ πε-
 ραινέσθαι πρᾶξιθιασι τοῖς νέοις, ἢ ὀρθὰ τῶν
 τῶν βλασάνοι τὰ ἦθη. Νῦν δὲ τίς ἢ κατὰ
 πῦρσφι τῶν πατέρων γνῶν, οἱ ἔνδοξον δό-
 κημάσαι εὖ μέλλοντας διδάσκειν δι' ἄγνοι-
 αμ' εἶδ' ὅτε ἢ δι' ἀπειρίαν, ἀνθρώποις ἀδού-
 μοις, δὲ πρᾶξιθιασι ἐγχειρίζουσι εὖ παιδίας.

Καὶ οὕτω τὸ τόδε καταγέλαστον, εἰ ἢ
 δι' ἀπειρίαν αὐτὸ πρᾶξιθιασι. Ἐκείνο δὲ
 ἐχάτως ἀποπῶν. Ποῖον; γνῶστε γὰρ εἰδύ-
 τόν (αἰδομεθίων μάλλον αὐτοῖς εἶδον λέ-
 γόντων) πῶν γνῶν τῶν παιδευόντων
 ἀπειρίαν ἅμα καὶ μοχθηρίαν, ὅμως τὸ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

τούτοις ἐπιβέβησι τοὺς παῖδας, οἳ μὴ ταῖς
 τῶν ἀρεσκομένων ἢ τῶν κολακείαις. Εἰσι
 ἢ οἱ λεομένοις χαρίζομενοι φίλοις, πῶμοιοι
 ποιδντῶν, ὡς πορ' ἀνείτις τῶν σώματι κά-
 μνων, ἢ σώ' ἐπισήμη δυνεθγῆτα ἀν σῶσαι
 πῶαλιτῶν, φίλοι χαρίζομιθ', ἢ δὲ ἀπει-
 ρία ἀπολίσεια ἀν' αὐτῶν προέλοιτο. ἢ ναύς
 κληροῦ ἢ ἀρεσον ἀφεις, ἢ χείρισον δειμα-
 σει, φίλο δυνεθγῆτα. Ζεῦ ἔδδοι πάντων,
 πατήρ ἡμῶν καλομένηθ', πλείω λόγῳ τῶν δε-
 ομνῶν ποιῆσθ' χαριεθ', ἢ τῶν τῶν παι-
 δεύσεως; Εἰτ' ἐκ εἰκότα πολλὰ κίς ὁ κρητῆς
 ἐκείνθ' ὁ παλαιὸς ἐλεγεν, ὅτι εἴπῃ ἀρα δυν-
 νατῶν ἢν, ἀναβάντα ἰδί' ὁ μετεωροτάτῳ τῶν
 πόλεως ἀνακταγῆν μέθ'. ὦ ἄνθρωποι, ποῖ
 φέρεσθε, οἳ τινες χρημάτων μὴ κτησεως πῶ-
 ρι, πῶαυ ποιῆσθε ἀποδῆν; τῶν δὲ υἱῶν οἷς
 ταῦτα κατ' αὐτῶν, μικρὰ φροντίζετε;

Τούτοις δ' ἀνείγωγε προδῆλω, ὅτι οἳ τοι-
 ῶτοι παῖδῶν πῶα πλησίον ποιδσιν, οἷον εἰ-
 ζῆς τῶν μὴ ὑποδῆματ' φροντίζοι, τῶν δὲ πο-
 ῶος ὀλιγῶρος ἔχοι.

Πολλοί

Α Γ Ω Γ Η Σ.

Πολλοὶ δὲ εἰς τοσοῦτον τῶν πατέρων προ-
 βαίνουσι Φιλαργυρίας ἅμα, καὶ μισοτεκνίας,
 ὥσθ' ἵνα μὴ πλείονα μισθὸν τελέσθαι, ἀνθρώ-
 πος εἶς μηδ' ἕνος τιμίος αἰροῦνται, τοῖς τέκνοις
 παιδευτάς, εὖνον ἀμαθίαν διώκοντες. καὶ
 καὶ Αἰσίω πᾶσι ἐκ ἀκόμψως, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἀ-
 σείως ἐπέσκωψε τῶν λόγων, πατέρων ἄνευ καὶ
 φρενῶν κενόν. Ἐρωτήσαντες γὰρ τῶν ἀνδρῶν
 πόσον αἰτοῖσιν μισθὸν ἕπερ τῶν τέκνων παιδευ-
 σεως, χιλίας ἔφη δραχμῶν. Τὸ δ' ἦ, ἠρακλῆς εἰ-
 πόντες, ὡς ἕπερ πολὺ τὸ αἴτημα, δυνάμει
 γὰρ ἀνδρῶν ποδοῦ χιλίων πείραδι. τοιγαρῶν
 (εἶπε) δύο ἕξαι ἀνδρῶν ποδῶν, ἑνὸς υἱοῦ, καὶ
 ὁ ἄνθρωπος πρῶτον. Τὸ δ' ὅλον, πᾶσι ἐκ ἄτοπου, τῆ μὲν
 δεξιᾷ συνελθῆναι τὰ παιδῶν δέχεσθαι τὰς τρο-
 φὰς, καὶ προτείνει τὴν ἀριστοτέλει ἐπιμαῶν,
 μηδ' ἐμῶν ἢ ποιῆσαι πρόνοιαν τῶν λόγων ἐπι-
 ξίω, καὶ νομίμων ἀκόμψως; τί δ' ἐν συμβαίνει τοῖς
 δαυμακοῖς πατράσιν, ἐπεὶ δ' ἄν κακῶς μὲν δε-
 ψωσι, κακῶς δὲ παιδευθῶσι εἰς ἕως; Ἐγὼ
 φράσω. ὅταν γὰρ εἰς ἀνδρας ἐγγραφεῖν τὸν
 τῆ μὲν ὑγιαίνοντες καὶ τῆ σαγμῶν βίβη κατὰ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

φρονήσωσι, ἡδὴ ἢ τὰς ἀτάκτους ἢ ἀνδραπο-
 δωδ' ἢ ἡδονὰς ἐαυτῶν κρημνίσωσι, τότε δὴ με-
 ταμελῶν τῶν τ' τέκνων προσδεδωκότες παι-
 δέειν, ὅτε δὲ ἄφελος, καὶ ἐκείνων ἀδικήμα-
 σιν ἀδελμονῶντο. Οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, κόλακας
 καὶ πρᾶσιτος ἀναλαμβάνουσιν, ἀνθρώπου ἀσὴ-
 μος ἢ καὶ τρεῖς καὶ τ' νεότητος ἀναβοήτας καὶ
 λυμῶνας: οἱ δ' ἕτεροι ἐταίρους καὶ χαμαιτύπας
 λυβῶν, σοβαροὺς καὶ πολυτελεῖς: οἱ ἢ κατ' ἄφρο-
 φονίαν: οἱ δ' εἰς κύνους καὶ κώμους ἐξοκέλλου-
 σιν. ἢ δὲ ἢ ἕτεροι καὶ τ' νεανικωτέρων ἀπῶν κα-
 κῶν, μοιχεύοντες ἢ κηποφορῶντες ἢ μίαν ἡ-
 δονῶν θανάτου λυμῶνται. φιλοσόφῳ ἢ ὁμιλί-
 σάντες οὗτοι, ὅτι ἴσοις πράγμασι ἐαυτῶν
 ἢ κατὰ πῶν πρᾶγοντο. καὶ τότε πρᾶγμα
 τ' διογῶν ἐμαθὼν ἢ ὅς φορτικῶς μὲν τοῖς ῥή-
 μασι, ἀληθῶς ἢ τοῖς πράγμασι πρᾶναι, καὶ φυ-
 σὴν εἰσελθεῖς πορνείον πρᾶναι, ἵνα μάθῃς, ὅτι τ' ἀ-
 ναξίω τὰ τίμα δὲ διαφέρει. Σωελῶν τοῖ
 νυμ' ἐγὼ φημι, καὶ χρησμολογῆναι μάλλον ἢ πρᾶναι
 νῆν δόξαίμ' ἢ εἰκότως, ὅτι ἐμ' πρῶτον καὶ με-
 σον ἢ τελευτῆσθαι γὰρ τούτοις κεφάλαιον, ἀγῶ-
 γῆσθαι

ἐν δ
 τα φ
 μον
 θρω
 σικ
 γα
 μα
 τοῖς
 ὅτι
 νοῖς
 καὶ σ
 νηρ
 ἀβ
 λιγ
 τας
 λω
 τος β
 πῶσ
 λω
 τας
 νομ
 τω

Α Γ Ω Γ Η Σ.

ἐπισωδαιία καὶ παιδεία νόμιμός ἐστι: καὶ ταῦ
 τα φορὰ καὶ σωδρα πρὸς ἀρετὴν καὶ πρὸς εὐδαι
 μονίαν φημί. Καὶ τὰ μὲν ἄλλα τῶν ἀγαθῶν, ἀν
 θρώπινα, καὶ μικρὰ, καὶ ἔκ ἀξιοσωδαια καθε
 σηκον. Εὐγνῆδα καλὸν μὲν, ἀλλὰ προγόνων ἀ
 γαθόν. Πλῆθος ἢ τίμιον μὲν, ἀλλὰ τύχης κτῆ
 μα. ἐπὶ δὲ τῆ μὲν ἐχόντων πολλάκις ἀφείλετο:
 τοῖς δ' ἔκ ἐλπίσασι, φέρουσα προσήνεγκε. καὶ
 ὁ πολὺς πλῆθος, σκοπὸς ἐκείνῳ τοῖς βδλομέ
 νοις βαλάντια τοξέναι, κακῶν οἰκέταις,
 καὶ συκοφάνταις: ἢ τὸ μέγιστον, ὅτι τοῖς πο
 νηροῦ τοῖς μέτεσι. Δόξα γεμῶ, σεμνὸν ἀλλ'
 ἀβέλαιον. Κάλος ἢ πριμάχνητον μὲν, ἀλλ' ὀ
 λιγοχρόνιον. Υγία δέ, τίμιον μὲν, ἀλλ' εὐμε
 τάσατον. Ἰχὺς ἢ βιλῶτον μὲν, ἀλλὰ νόσω εὐά
 λῶτον καὶ γῆρα. Τὸ ἅλον, εἰς ὕδ' τῆ τ' σώμα
 τος ῥῶμα φρονεῖ, μαθεῖτω γνώμης ὁμαμαρτάνων.
 πόσον γὰρ ὄστιν ἰχὺς ἀνθρωπίνῃ ἡπῶν τ' τ' ἄλ
 λων ζώων δύναμειος; λέγω ἢ οἶον ἐλεφάντων καὶ
 ταύρων ἢ λέόντων. Παιδεία ἢ τῶν γν' ἡμῶν μόν
 νομ ὄστιν ἀθάνατον καὶ θεῖον. Καὶ δὴ οὐ τὰ πάν
 των ὄστιν κυριώτατα γν' ἀνθρωπίνῃ φύσει, καὶ

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

καὶ λόγῳ. Καὶ ὁ μὲν νῶς, ἀρχικὸν δὲ τὸ λό-
 γος, ὁ ἢ λόγῳ ὑπερβλικὸς τῶν νῶ. τὴν μὲν ἀ-
 νάλωτῳ, συκοφαντία ἢ ἀναφαίρετῳ. νό-
 σω δὲ ἀδιὰ φθορος, γῆρα δὲ ἀλύμαντῳ μῶ-
 νος γὰρ ὁ νῶς παλαιὸν μὲν ἀνηβῶ. Ἐὶ ὁ χρό-
 νῳ τ' ἄλλα πάντ' ἀφαιρῶν, ἴσθ' γῆρα προ-
 σίθησι τὴν ἐπισημῶν. ὁ γέ μόνον πόλεμῳ χει-
 μάρρ' εὖ δίκην, πάντα σύρω, Ἐὶ πάντ' αὖ πᾶρα
 φθῶν, μόνων δὲ δῶματ' παιδείαν πᾶρα λέει.
 Καὶ μοι δοκεῖ Στίλπων ὁ μεγαρέυς φιλόσο-
 φῳ, ἀξιωμακτικόν του ποιῆσαι ἀπόκρισιν,
 ὅτε Δημητριῳ ἄνδρα ποδῶν ἀμύνῳ τὴν
 πόλιν εἰς ἔσθλαφῳ κατέβαλε, καὶ τῶν Στίλ-
 πωνά ἤρετο, μή τι ἀπολωλεκὼς εἶη; Καὶ ὅς δ'
 δῆτα, εἶπε: πόλεμῳ γὰρ εὖ λαφύρα γωγῆ ἀ-
 ρετιῶν. Σύμφωνῳ ἢ Ἐστω δὲ, Ἐὶ ἡ Σωκρά-
 τος ἀπόκρισις ταύτη φαίνεται. Καὶ γὰρ οὐ-
 τῳ ἐρωτήσαντῳ ἀντῶν (μοι δοκεῖ) Γοργίῳ,
 ἢ ἔχει ποδὶ τ' μεγάλῳ βασιλείῳς ὑπόληψιν,
 καὶ εἰ νομίζοι τῶν ἐν δαίμονα εἶν; ἔκ οἶδα,
 εἶπεν, πῶς ἀρετῆ Ἐπαιδείας ἔχει. ὡς τ' ἐν-
 δαιμονίας γν' ἔσθλοισ, ἔκ γν' τοῖς τυχεροῖς ἀγα-
 θοῖς καὶ

θοῖς
 τεκν
 αὐτῶ
 νῶσπ
 πορῶ
 πολλ
 μαρ
 Εγώ
 λικα
 φαῦ
 δ' εἶ
 σῶς
 καὶ
 νῶς
 ἀλλ
 καλ
 φῆς
 ἢ τ
 δ' ε
 δ' ε
 νῶ
 λέγ

ΑΓΩΓΗΣ

τοῖς κημύνης. Ὡσπερ ἡ πᾶσι δὲ, τῆ παιδείας τῆ
 τεινῶν μηδὲν ποιῆσαι περιεργαίτερον: οὕτως
 αὐτὰ ἑλπιζομένη δὲ, τῆ ἀσθενείας καὶ ὑγίαι
 νόσου ἔχει. Τῶν ἡ πανηγυρικῶν λήρων, ὡς
 πορρωτάτω αὐτῶν ὑπὸ ἀπάγῃ. Τὸ γὰρ τοῖς
 πολλοῖς ἀρεσκῶν, τοῖς σοφοῖς δὲ ἀπὸ πᾶσι
 μαρτυρεῖ δὲ μετὰ λόγῳ Ἐυριπίδης λέγων:
 Ἐγὼ δ' ἀκομψος εἰς ὄχλον δίδναι λόγον, εἰς ἡ
 λικας ἡ κωλύει σοφώτερον. Οἱ δ' ἔν σοφοῖς
 φαῦλοι, πᾶσι ὄχλων μεσικώτεροι λέγῃ. Ὁρῶ
 δ' ἔγωγε αὐτῶν τοῖς συρφετάδισιν ὄχλοις ἀρε
 σῶς ἢ κεχαρισμένως ἐπιτιμῶν ἔχοντες λέγειν,
 καὶ τὸ βίον ὡς τὰ πολλὰ ἀσώτως καὶ φιληδὼ
 νος ἀποβαίνοντας: ἢ νῆ δὲ εἰκότως. Εἰ γὰρ
 ἄλλοις ἡδονὰς πᾶσι κελεύοντες ἀμελῶσι τῆ
 καλῶ, χολῆ γ' ἂν τῆ ἰδίας ἡδονῶν ἀβείας ἢ βυ
 φῆς ὑποδράνω, τὸ ὀρθὸν καὶ ὑγιὲς ποιήσαιντο,
 ἢ τὸ σῶφρον ἀντὶ τῆ τερπνῶ δὲ δὴ δὴ ξαιγῶν. Πρὸς
 δὲ τούτοις, τί ἂν αὐτῶν παιδῶν χερσὸν ἕτερον δι
 δάξαιμεν, καὶ τίσιμ ἀγαθοῖς ἐπιφύεαι πᾶσι
 νῆσαιμεν; καλὸν γὰρ τὸ μηδὲν εἰπῆ, μήτε
 λέγειν, μήτε πράττειν. καὶ κατὰ τὴν πᾶσι

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

ευχαλεπὰ τὰ καλὰ. οἱ δ' αὐτοχέδιοι τ' ἄλ-
 γων, πολλῆς εὐχόφειας, ἔραδιεργίας εἰσὶ πλή-
 ρεις: οὐδ' ὄθον ἀρετέου, οὐδ' ὅποι παυσέου
 ὄθον εἰδότες. Χωρεῖς ἢ τ' ἄλλων πλημμελημα-
 των, οἱ ἂν ἐκ τ' πῶραχρημα λέγωσι, εἰς ἀμε-
 λείαν δ' ἐνὶ ἐπιπέσει, ἔτι πολυλογία. Σκέ-
 ψις δ' οὐκ ἔστι κινεμάτης συμμερίας τὸν λό-
 γον ἐκπέπτην. Ο Περικλῆς, ὡς ἡμῖν ἀκούει πα-
 ρασκεδῶ, καλόμενον ὑπὸ τ' δήμου πολλὰ-
 κισ, ὁχὺ πῆκεσε, λέγων: ἀσιώτατος εἶν'. Ω-
 σαύτως ἢ ἔτι Δημοσθένους βελωτῆς ἔτι τὸ τοιο-
 υτά γινόμενον, καλόντων αὐτὸν τῶ ἀθη-
 ναίων σύμβουλον, ἀντίειπεν, ὅτι σιωπῆταγμα
 λέγων. καὶ ταῦτα μὲν ἴσως, ἀδέσποτος ὄντι,
 ἔτι πεπλάσμενη πῶραδοσις. Ἐμὲ ἢ τῶ κατὰ
 μηδὲ, τὴν τ' σκέψιν ὡφείλαμε γινώσκοντες πα-
 εἰςκοι. φησὶ γάρ, ἐγὼ δ' ἐσκεφθαι μὲν ὡς ἀ-
 θηναῖοι φημί, καὶ οὐκ ἂν ἀρνηθείην, κατὰ μεμε-
 ληκέναι γε ὡς γῆν μάλα καὶ ἐμοί. ἔτι γὰρ ἂν
 ἀθλιῶν ἢ, εἰ τοιαῦτα παθῶν μὲν πάχων, ἢ με-
 λων ἢ πρὸ τῶτων ἐρεῖν ἐμελλον. τὸ ἢ δὲ πᾶν
 τὰ πασι ἀποδοκιμάζον τ' λόγων τὴν ἐτοι-
 μότητα, ἢ πάλιν αὐτὰν τὴν οὐκ ἐπ' ἀξίους ἀ-

Α Γ Ω Γ Η Σ

σκειν, ὃ φαίνω ἄμ' ἐγωγε, ἀλλ' ὡς γν' φαρμα-
 κω μοίρα, ὅσ' ἔποιητέον ὄσι. μέχρι ἧ ῥ' ἄν
 δρωῖν ἠλικίας, ὅδεμ' ἐκ τ' πᾶσυχόντ' ἀξιά
 λέγην. ἀλλ' ἔτ' ἀμ' ἕως ῥίζωσιν τὴν δυνάμειν, τό
 τε τῶν καιρῶν καλόντων, ἐλευθεριάσει τοῖς
 λόγοις προσήκοι. Ὡσπερ καὶ οἱ πολλὸν χρό-
 νου διεβήντου, κ' ἄμ' λυθεῖν ὕστερον, ἕποσ' ῥ'
 πολυχρονίᾳ τ' δεσμῶν σιωπηθείας ὀδύνας με-
 νοι βαδίζου ἕποσ' κελίξον): τ' ἀνὸρ μὲν ὅσ' οἱ
 πολλὰ χρόνῳ τ' λόγον σφίξαντες, κ' ἀρεῖ πο-
 τε ἐκ τ' πᾶσα χρεῖμα δεισφύγειν εἶπεν, ὅδεμ' ἤπρον
 τ' ἀνὸρ τ' ἐρμηνείας χαρρακτῆρα φυλάσσουσι.
 Τὸ ἧ' ἐτι παῖδας ὄντας ἔαμ' ὡδ' καιρῶν λέγην,
 ματαίολογίας τ' ἐχάτης αἰτίου καθίστα) ζω-
 γράφ' (φασίν) ἄθλιος Ἀπελλῆ δειξας. εἰκί-
 να, ταύτῳ, ἐφην, νῦν γέγραφα: ὃ ἧ' ἢ μὴ
 λέγης εἶπεν, οἶδ' αὖ ὅτε ταχὺ γέγραπ', θαυμά-
 ζω ἧ' πῶς ὀχί τοιαύτας πλείους γέγραφας. ὡς
 πρῶτόνω (ἐπανάγω γὰρ πρὸς τὴν ὄξ' ἀρχῆς
 τὸ λόγῳ ἕποσ' εἶπεν) τὴν διατριβὴν καὶ
 πᾶσα τρωαδίου: οὕτως αὖ πάλιν καὶ τὴν
 σμικρολογίαν ῥ' λέξεως καὶ ταπεινώτι,

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

πρῶτον δὲ κυλαθείας καὶ φεύγει. ἢ μὲν γὰρ
 ὑπερογκῶ, ἀπολίτευτός ἐστι· ἢ δὲ ἰσχνῆ, λι-
 αρα ἀνεκπλακτικῶ. Καθὰ πρὸς τὸ σῶμα ὁ μό-
 νοι ἠγιγνόν, ἀλλὰ καὶ εὐεκλικὸν εἶναι χρὴ· ἢ τὸ
 λόγον ὡσάντως ἐκ ἄνοσόν μόνον, ἀλλὰ ἢ εὐ-
 ρωσον εἶναι δεῖ. τὸ μὲν γὰρ ἀσφαλές, ἐπαίνει
 τὴ μόνου· τὸ δὲ ἐπικίνδυνον, καὶ δαυμάζει.
 Τίωδε τυγχάνω γνώμῃ ἔχω, ἢ πόδι ἔλ γν
 τῆ ψυχῆ διαθείσεως. οὔτε γὰρ δρασίω, οὔτ'
 ἀτολμον ἢ κατὰ πληγὰ προσήκων εἶναι· τὸ μὲν
 γὰρ εἰς ἀναιχμητίαν, τὸ δὲ εἰς ἀνδραποδω-
 διάμ ποδίσσασθ. Εντεχνου ἢ τὸ τὴν μέσλῃ γν
 ἀπασί τέμνει ἐμμελίσασθ. Βῆλομαι δ' ἕως
 ἔτι μέμνημαι τῶ παιδείας, ὡς ἔχω δόξης πόδι
 αὐτῷ εἰπεῖν, ὅτι τὸ μονόκωλον λόγον, πρῶ-
 τον μὲν ἀμωσίας ὁ μικρὸν ποιῶμαι τεκμηρι-
 ον, ἐπὶ τα δὲ ἢ πρὸς τὴν ἀσκησίμ ἀψίκορον,
 καὶ πάντῃ ἀνεπίμονου εἶναι νομίζω. μονωδία
 γὰρ γν ἀπασί ὅστι, πλῆσμίον τε καὶ πρὸσαν
 τδου· ἢ δὲ ποικιλία, τὸρπνόν, καθὰ πρὸ καὶ
 τοῖς ἄλλοις ἀπασίμ, οἷον ἀκόσμασι ἢ θεά-
 μασιμ. Δεῖ τὸν μὲν τῶ παιδεία τὸν ἐλεύθερον,
 μικρογνός

Α Γ Ω Γ Η Σ

μὴ γνός μὴ δὲ τῶν ἄλλων τὴν καλομένων ἐγκυ-
κλίω παιδευμάτων, μήτε ἀνήκοον, μήτε ἀ-
βίατον ἑαυ εἶν· ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐκ πόριδρον
μῆς μαθεῖν, ὡς πρὸς γένματ' ἕνεκεν (γὰρ ἅ-
πασι γὰρ τὸ τέλειον ἀδύνατον) τὴν δὲ φι-
λοσοφίαν πρὸς βένειν.

Ἐχω δὲ δι' εἰκόν' ἡράσῃσαι τὴν ἑμαυτῶ
γνώμην· ὡς πρὸς γὰρ πόρι πλεύσαι μὲν πολ-
λας πόλεις καλόν, γνῶικῆσαι δὲ τῆ κρατίστη
χρησιμῶν. ἀσείως ἢ καὶ βίωμ' ἔλεγε δὲ φιλόσο-
φ'· ὅτι ὡσπερ οἱ μνηστῆρον τῆ Πηνελόπει
πλησιάζειν μὴ δυνάμενοι, ταῖς ταύτης ἐμὲ
γνώτω θεραπείαις· οὕτω καὶ οἱ φιλοσοφί-
ας μὴ δυνάμενοι κατὰ τυχεῖν γὰρ τοῖς ἄλλοις
παιδευμάσι τοῖς ὑδὲ γνός ἀξίοις, ἑαυτὸς κα-
τασκελετεύσει. διὸ δὲ ἄλλης παιδείας
ὡς πρὸς κεφάλαιον ποιῆν, τὴν φιλοσοφίαν.
πόρι μὲν γὰρ τὴν τῶ σώματ' ὑδὲ μέλφειν,
διτῆς εὐρον ἐπισήμας ἀνθρώποι, τὴν ἰατρι-
κὴν καὶ γυμνασικὴν. ὡν ἢ μὲν τὴν ὑγίαν,
ἢ ἢ τὴν εὐξίαν γὰρ τίθησι· τῶν δὲ τῶ ψυχῆς ἀρ-
ρώσμημάτων, καὶ παθῶν, ἢ φιλοσοφία μόνη

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

φαρμακόν ὄσι. Διὰ γὰρ ταύτην ὄσι, ἢ μετὰ
 ταύτης γινώσκει, τί τὸ καλόν, τί τὸ αἰσχρόν, τί
 τὸ δίκαιον, τί τὸ ἀδίκον, τί τὸ συληθὲν ἢ αἰρε-
 τὸν ἢ φευκτόν, πῶς θεοῖς, πῶς γονεῦσι, πῶς πρε-
 σβυτοῖς, πῶς νόμοις, πῶς ἀλλοθίοις, πῶς ἀρ-
 χῆσι, πῶς Φίλοις, πῶς γυναιξί, πῶς τέκνοις,
 πῶς εἰκέταις, χρῆσι μὲν ὄσι. Οὐ δὲ, θεὸς μὲν σε-
 βῆσθαι, γονεῖς ἡμιμαῖ, πρεσβυτέρους αἰδέεσ-
 θαι, νόμοις πειθαρχεῖν, ἀρχῆσι ὑπακούειν, Φί-
 λους ἀγαπᾶν, πῶς γυναικας σωφρονεῖν, τέ-
 κνων σερικῶς εἶναι, δόλους μὴ πειθεῖσθαι. τὸ
 ἡμέτερον, μήτε γὰρ ταῖς εὐπραγίαις πρὶ χα-
 ρῆς, μήτε γὰρ ταῖς συμφοραῖς πρὶ λύπης ὑπάρ-
 χειν, μήτε γὰρ ταῖς ἡδοναῖς ἐκλύττειν, μήτε
 γὰρ ταῖς ὀργαῖς ἐκπαθεῖς ἐπιθωπείης, ἀπὸ ἐγὼ
 πάντων τῶν φιλοσοφίας πρὶ γινομένων ἀγα-
 θῶν, πρεσβυτάτα κείνω. τὸ μὲν γὰρ εὐγνωσ-
 εῖν, ἀνδρός: τὸ ἡ ἀνεπιφθονος, εὐνίας
 ἀνθρώπου: τὸ ἡ τοῖς λογισμοῖς πρὶ εἶναι τῶν ἡδῶ-
 νῶν, σοφῶν: τὸ ἡ ὀργῆς κατὰ κρατεῖν, ἀνδρός
 εἶναι τῶν τυχόντος ὄσι. Τελείως ἡ ἀνθρώπου ἡγεῖμαι,
 πῶς δὲ ἀμαρτάνει τὴν πολιτικὴν δυνάμει μί-
 ξαι καὶ

ΑΓΩΓΗ Σ.

φαί. Ἐκείρασε τῆ φιλοσοφία, κὺ δλουῖν ὄντοιμ
 μεγίσοιμ ἀγαθοῖμ ἐπιβόλως ἰπαρχῆν ὑπολαμ
 βάνω, ἔ τε κοινωφελῶς βίε πολιτεομνός, ἔ
 τε ἀκύνμον. Ἐ γαλινῶ διαφρίβοντας πρὶ φε
 λοσοφίαν. Τριῶμ γὰρ ὄντων βίωμ, ὦμ ὁμνῶ
 ὄσι πρακτικὸς, ὁ ἢ θεωρητικὸς, ὁ ἢ ἀπολαυσι
 κός: ὁ μὲν ἐκλυτ. κὺ δ' ὄλος τῶν ἡδονῶμ, ζω
 ὴδης κὺ μικροπρεπῆς ὄσιμ: ὁ δὲ θεωρητικὸς τῶ
 πρακτικῶ διαμαρτάνωμ, ἀνωφελής: ὁ ἢ πρα
 κτικὸς ἀμοιρῆσας φιλοσοφίας, ἀμδσ. κὺ
 πλημμελής. Πειρατέεμ ἔν εἰς δλουάμιν κὺ τὰ
 κοινὰ προσημ, Ἐ τ' φιλοσοφίας ἀνελαμβε
 νεαδ κατα τὸ πρῆικον τ' καιρῶμ. Οὔτως ἐπο
 λιτεύσατο Περικλῆς: οὔτως Αεχύτας ὁ Ταρυν
 τῆνος: οὔτω Δίωμ ὁ Σηρακῶσιος: οὔτως Ἐπαμ
 νώνδας ὁ Θυβαῖ. ὦμ ἐκαδ τῶμ. Πλάτωνος
 ἐγένετο στωικισμῆς. Ἐ πρὶ μὲν παιδείας, ἐκ
 οἰσ' ὅτι δει πλείονα λέγοντα διαφρίβην. Πρὸς
 ἢ τοῖς εἰρημνῶσι χρησιμομ, μᾶλλον ἢ ἀναγκαῖ
 ὁμ ὄσι, μὲν ἢ τ' τ' παλαιῶν συγγραμμάτων κτῆ
 σεως ὀλιγῶε. ἔχειμ, ἀλλὰ κὺ τῶτων ποιῶδ
 συλλόγῳ κατὰ τὸ γεωργῶδεις: τ' αὐτομ βόπον,

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

ὄργανον ἢ παιδείας, ὁ κτήσις ἀλλ' ἢ χρῆσις
 τῶν βιβλίων ὅτι, καὶ ἀπὸ πικρῆς τῶν ἐπισή-
 μων τρεῖς συμβέβηκεν. οὐ τοίνυν ἄξιον, ὃ ἔ-
 τῶν τῶν σωμάτων ἀγωνίαν πρὸς ἄλλο, ἀλλὰ πρὸς
 πούσας ἐς παιδοτροφίαν τῶν παιδῶν, ἵκανῶς
 ταῦτα διαπονεῖν, ἅμα μὲν ἢ τῶν σωμάτων
 εὐρυθμίας ἐνεκεν, ἅμα δὲ καὶ πρὸς βίωσιν· κα-
 λὸν γὰρ γῆρας δεμελίον γνῶσις, ἢ τῶν σω-
 μάτων εὐεξία. Καθὰ πρὸς ἐν γνῶσις εὐδία τὰ πρὸς
 τῶν χειμῶνα προσήκε πρὸς ἀσθενάζειν, οὕτως γνῶ-
 σις τῆς τῶν ἐνταξίαν καὶ τῶν σωφροσύνης,
 ἐφόδιον εἰς τὸ γῆρας ἀποτίθειαι· οὕτω δὲ
 ταμνέαις τῶν σώματος νόμον, ὡς μὴ κατὰ
 ξήρας γινώσκουσιν, πρὸς τῶν παιδείας ἐπι-
 μέλειαν ἀπαγορεύειν. κατὰ γὰρ Πλάτωνα,
 ὑπνοὶ καὶ κόποι μαθηματικῶν πολέμοι. Καὶ
 τί ταῦτα; ἀλλ' ὁ πάντων ὅτι κυριώτατον τῶν
 εἰρημίων, ἀπένδω λέγειν. πρὸς γὰρ τῶν στρα-
 τωλικῶν ἀγῶνας, τῶν παιδῶν ἀσκητικῶν γνῶσις ἀκον-
 τισμοῖς αὐτὸς κατὰ βλάπτοντας, καὶ τοξείαις, ἢ
 θήραις. τὰ γὰρ τῶν ἡπλωμένων γνῶσις μάχαις
 ἐγχεθεῖ, τοῖς νικῶσι μὲν ἄλλα πρὸς ἄλλο. πόλε-
 μος δὲ,

ΑΓΩΓΗΣ.

μετ' ἧς ἐσπίασθα φημι δὴ τῶν σωμάτων ἕξιμ' ἔδ' ἔ
 χετ' ἰχθὺς ἢ στρατιώτης πολεμικῶν ἀγώνων
 ἰθὺς, ἀθλητῶν καὶ πολεμίων φάλαγγας διω-
 δεῖ. Τί ἔν' αὖ τις εἴποι; σὺ ἢ δὴ τῶν ποδῶν
 ἐλευθέρων παιδῶν ἀγωγῆς ὑποχόμενον πα-
 ραδείγμα τὰ δ' ὡσεὶ ἐπὶ τα φαινῶν μὲν τῶν
 πονητῶν καὶ δημοτικῶν πρᾶγματων ἀγωγῆς,
 μόνοις δὲ τοῖς πλοῦστοις ὁμονοεῖς τὰς ὑποδη-
 κας διδόναι. Πρὸς ὅς ἔχαλεπὸν ἀπαντῆ-
 σαι. ἐγὼ γὰρ μάστιγα ἀνβρολίμω, πᾶσι
 κοινῆ χρησιμοῦ εἶν τῶν ἀγωγῶν; εἰ δὲ ἴσως
 γινώσκεις τοῖς ἰδίοις πρᾶξιον τοῦ ἀδωατήσου-
 σι τοῖς ἐμοῖς χρεῖσας πρᾶξιμασι, τῶν τυ-
 χῶν αἰτιαδωσαν, ὅ τ' ἔν ταῦτα συμβαλεῖον
 τα. Πειρατέου μὲν ἔν εἰς διώκω, τῶν κρα-
 τίσω ἀγωγῶν ποιῶσι τῶν παίδων, ὅ τοῖς
 πονησι; εἰ δὲ μὴ, τῆ γε δλωατῆ χρεῖσε.
 Καὶ ταῦτα μὲν δὴ τῶν λόγων πρᾶξιμασι
 μὲν, ἢ ἐφεξῆς καὶ τ' ἄλλα τὰ φέροντα πρὸς
 τῶν ὀρθῶν τῶν νέων ἀγωγῶν συναψω. Κα-
 κῆνο φημι, δ' εἰμ' ὅς παίδας ὑπὸ τὰ καλὰ τῶν
 ἐπιτηδεύματων ἀγειν, πρᾶξιμασι καὶ λό-

ΠΕΡΙΓΑΙΔΩΝ

γοις, μὴ μὰ δία, πληγαῖς, μὴ δ' αἰκισμοῖς. Δο
 κῆ γάρ περ ταῦτα τοῖς δούλοις μάλλον, ἢ τοῖς
 ἐλευθέροις πρέσβη. Αποναρκῶσι γάρ καὶ
 φρίτῃσι πρὸς αὐτὸν ὄνους, τὰ μὲν ὄσα τὰς ἀλ-
 γηθόνας τῶν πληγῶν, τὰ δ' ἢ καὶ ὄσα τὰς ὕβρεις.
 ἑπαινοὶ δ' ἢ καὶ λόγοι, πάσης ἐστὶν αἰκίας ὠφε-
 λιμώτεροι τοῖς ἐλευθέροις, οἱ μὲν ἂν τὰ κα-
 λὰ πρὸς μὲν ὄνους, οἱ δ' ἢ ἀπὸ τῶν αἰχρῶν ἀνείργου-
 ντες. Δεῖ δ' ἢ γνάλαξ ἢ ποικίλως χρεῖσθαι ταῖς ἐ-
 πιπλήξεσι καὶ τοῖς ἑπαινοῖς. καὶ πρὸς αὐτὸν ποτε
 εὐφρανῶν τὰς ἐπιπλήξεσι, γὰρ αἰχρῶν ποι-
 εῖσθαι, καὶ πάλιν ἀνακαλεῖσθαι τοῖς ἑπαινοῖς, καὶ
 κημεῖσθαι τὰς τίτθας, αἰλῶνους, ἐπεὶ δ' αὐτὰ παι-
 δία κλαυθμυεῖσθαι, εἰς πρὸς ἡσυχίαν πάλιν
 ἔρμασθαι ὑπέχουσι. Δεῖ δ' αὐτὸς μὴ δ' τοῖς ἐγ-
 κωμίοις ἐπαίεσθαι καὶ φουσῶν, χαυνῶν γὰρ ταῖς
 ὑπερβολαῖς τῶν ἑπαινῶν ἢ θρῦπτον. ἡδὴ δ' ἐ-
 λινὰς ἐγὼ εἶδον πατόρας, οἷς ἔστιν ἰσχυρὸν
 τῶν φιλεῖν αἰτίου κατεῖναι. Τί δ' ὅστιν ὁ βό-
 λουμαι λέγει; ἵνα τῶν πρὸς εἰγμάτι φωτίζο-
 ῦνται ποιῶν ἔρμα λόγον. ἀπεύδοντες γὰρ αὐτὸς
 παιδίας γὰρ πᾶσι τὰ χίον προῖευσαι, ὄνους
 αὐτοῖς

ΑΓΩΓΗΣ

αὐτοῖς ὑπερμέτρως ἐπιβάλλουσιν, οἷς ἀπαν-
 δῶντος ἐμπίπτουσι, καὶ ἄλλως βαρυνόμενος
 ταῖς κακοπαθείαις, ὅ δ' ἔχον τὴν μάθασιν εὐ-
 κνήως. Ὡς περὶ γὰρ τὰ φυτὰ τοῖς μὲν μετρίως
 ὑδασι βρέθει, τοῖς ἢ πολλοῖς πνίγεται: ἢ ἂν
 ἢ ἢ τρώου ψυχῆ, τοῖς μὲν συμμετρίως αὐ-
 ξητῶνοισι, τοῖς δ' ὑπερβάλλουσι βαπτί-
 ζεται. Ὡς τε ἔν τοῖς παῖσι, ἀναπνοῦν
 τῶν σωεχῶν πόνων, γίνεσθαι μὲν ὅτι πᾶς
 ὁ βίος ἡμῶν, εἰς ἀνεσίμ καὶ ἀποδιδῶν δὴ ἡσθη-
 τῆ. καὶ ὅσα ἄλλα ὅσα ὁ μόνον ἐγρηγορῆσι, ἀλλὰ καὶ
 ὑπὸν εὐρέθῃ: ὅ δ' ἔπειτα, ἀλλὰ καὶ
 εἰρήνῃ: ὅ δ' ἔπειτα, ἀλλὰ καὶ εὐδία: οὐδὲ
 γνῶσθαι πρᾶξεις, ἀλλὰ καὶ ἔορται. Σωε-
 λόντι δὲ εἰπέμ, ἢ ἀναπνοῦσι, τῶν πᾶ-
 νων ἀρτυμαλῆσι. καὶ οὐκ ἔστι τῶν ζώων μόν-
 νων ἄλλοι οἷοι τις γινόμενον, ἀλλὰ καὶ ἔστι
 τῶν ἀψύχων: καὶ γὰρ τὰ τόξα καὶ τὰς λύ-
 ρας ἀνέμῳ, ἵνα ἔστιν εἶναι διωκθῶ μὲν. κα-
 θόλου δὲ σώζει, σῶμα μὲν, γνῶσθαι καὶ πλη-
 ρῶσι: ψυχῆ δὲ, ἀνέσει καὶ πόνω. Αἰσίου ἢ
 ἐπιμαῶν τῶν πατέρων γνῶσις, οἷον παιδῶν

καὶ ἄλλοι
 ἄλλοι

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

ρωγοῖς καὶ διδασκαλοῖς ἐπιβέβαντος ὅσῳ
 υἱεὶς αὐτοῖ φη τῶν μαθήσεως οὔτε αὐτό-
 πηαι γίνονται τὸ πᾶσαν, οὔτε αὐτοῖκοοι, πλῆ-
 σον τ' δέονται ἅμαρτανοντο. αὐτὸς γὰρ
 πρὸ ὀλίγας ἡμέρας δ' εἰ δοκιμασίαν λαμβά-
 νει τῶν παιδῶν, ἀλλὰ μὴ τὰς ἐλπίδας ἔχει
 ἐν μισθῷ τ' ἰσάεισθ. καὶ γὰρ ἐκείνοι πλείονα
 ποιήσονται τὴν ἐπιμέλειαν τῶν παιδῶν, μέλ-
 λοντο ἐκάστοτε διδόναι τὰς εὐθύνας.

Κάνταῦθα δὲ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ τ' ἰσώκο-
 μα χερσίν. ὡς ὅδεμ οὔτω πιαίνε τ' ἵππου, ὡς
 βασιλέως ὀφθαλμός. Πᾶντων ἡ μάλισσα
 τὴν μνήμην τῶν παιδῶν ἀσκεῖν καὶ σιωπῆ-
 ζει· αὐτὴ γὰρ ὡς πρὸ φη παιδείας ὅστι ταμῆ-
 ον. καὶ ἰσάεισθ μνηστῶρα τῶν μισθῶν ἐμυθολό-
 γουσαν ἐν τὴν μνημοσιώνην, αἰνιτῶμενοι καὶ
 πρᾶσι κληθόντο, οὔτως ὅδεμ γυνᾶν καὶ τρέ-
 φειν ὡς ἡ μνήμη π' ἐφυκε. Ἐτοίνυται ἄντι
 κατ' ἀμφοτέρω ἀσκητίου, εἴτε ἐκ φύσεως
 μνήμονοι εἴη οἱ παῖδοι, εἴτε Ἐτρυαντίου
 ἐπιλήσμονοι, τὴν γὰρ πλεονεξίαν φη φύσε-
 ως ἐπιρρώσομεν, τὴν δ' ἐλλείψιν ἀναπληρῶ-
 σομεν.

1
 ἡνῆρη
 ἡνῆρη

σομ
 οἰσ
 Ε
 Κ
 γ
 αὐ
 μέ
 πρ
 λετ
 ωμ
 νετ
 λογ
 σκι
 τικ
 ση
 ὅστι
 σεί
 γν
 ὅ γ
 σα
 γὰ
 τυ

ΑΓΩΓΗΣ

σομην. καὶ οἱ μὲν, τῶν ἄλλων ἴσον) Βελτίους,
οἱ δ' ἑαυτῶν. ἢ γὰρ ἠσιόδοιον καλῶς εἶρη).

Εἰ γὰρ κενὴ ἢ μικρὸν ἕδρῃ κατὰθεῖο,

Καὶ θαμὰ τ' ἔρδεις, τάλχακον μέγα κὴ τὸ
γυνοῖο. Μὴ λανθανέτω τοίνω μηδὲ ἄλλο

ἄλλο πατόρας, ὅτι τὸ μνημονικὸν εἶμαθ' ἡσέως
μέρο, ὃ μόνον πρὸς τὴν παιδείαν, ἀλλὰ καὶ
πρὸς τὰς τ' βίον πράξις ἐκ ἐλαχίστω συμβάλ
λετ' μοῖραν. ἢ γὰρ τῶν γεγενημένων πρᾶξε
ων μνήμη, εἶ ποδὶ τ' μελλόντων εὐβουλίας γί
νετ' ἡσέως. Καὶ μάλιστα καὶ εἰς αἰχρο
λογίας ἀπακτέον ἄλλοις λόγῳ γὰρ ἐργα
σκή, κατὰ Δημόκριτον. Εἶτα γε μὴ γίνετω

ἕκαστος αὐτὸς εἶν' ἡσέως κενάσειον ἢ φιλοπρο
σηγόρας: ὁ δὲ γὰρ ὡς τὰ ἀνγίνετο κτλ τ' ἡσέως

ἄξιον ἡσέως. Εἰ τοίνω οἱ παῖδες ἀμι
σεις γίνονται ἢ τῶν σωδῶσι, μὴ πάντελῶς

γὴ ταῖς κτήσεις ἀπὸ ἀχώροισι γιγνόμενοι.
ὃ γὰρ τὸ νικᾶν μόνον, ἀλλὰ τὸ ἠσέως ἐπί

σαδὸς καλόν, γὴ οἷς τὸ νικᾶν βλαβρόν. ἔστι
γὰρ ὡς ἀληθῶς καὶ νίκη καὶ δμεία. ἔχω ἢ μᾶρ

τυρατότων Ευριπίδῃ τ' σοφὸν ἔπαγαγέ-

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

αδ, λέγοντα.

Δυσὸν λεγόντοισι θεατοῖσι θυμωμένω,

Ο μὴ ἀνελκείνων τοῖσι λόγοις σοφώτερον.

Α τὸν μὲν τῆς εὐμελείων ἰσθμῶν ἡττοῦ ὄντιν, ἀλλὰ
 Ἐ μάλλον ἐπιηδευτῆα τοῖσι νέοις, Ἐ δὴ λεκτε
 ορ. ταῦτα ἡ ὄσι, τὸ βίον ἀτρυφήτου ἀσκήν, τὸ
 πλὴν γλῶτταν κατέχον, τὸ τὸ ὄργης ὑπερβάνω
 γίνεσθαι, τὸ τὸ χρεῶν κρατεῖν, τῶν τῶν ἑκαστον
 ἡλίκοι ὄσι σκεπτεῖν. Ἐσαι γὰρ ὑδὶ πᾶσι δὲ μα
 τῶν γνωριμώτερα, οἷον ἴνα ἀπὸ τῆς τελευταία
 πρῶτον ἀρξώμαι. τὰς χεῖρας ἕνδρ ὑποχόν
 τῶν λίμματασι ἀδίκοις, πλὴν δὲ ξαντῆ προεβε
 ωμῶν δὲ χεῖρας, ὡς ἴνι ππθ ὁ λακεδαί
 μόνι θ τὰ σακκία τῆς χρημάτων πᾶσα ὑσας,
 φυγὰς ἀπὸ πλάθῃ τῆς ἀπάτης. τὸ γὰρ μὴ ἀόργη
 τον ἀνδρὸς ὄσι σοφῶ. Σηκράτης μὲν γὰρ λα
 κτίσας ἄνδρ ἡ νεανίσκος θρασέθ μάλλα Ἐ
 βδελυγῶ, εὐδὲ ἀμφ' αὐτὸ ὄργῃ ἀγανακτῶντας
 Ἐ σφραδ' ἀζόντας, ὡς Ἐ δὲ ὄργῃ αὐτὸν ἐδέλειν,
 ἄρα, ἔφησε, Ἐ εἶ με ὄνος ἐλάκτισον, ἀνελκεί
 σαι ἔσθρ ἡξιώσατε ἄν; ὁ μὲν ἐκείνός γε παντε
 λῶς καθεπερῆσατο: πάντων ἡ αὐτὸ ὄνδρ ἰζόντων
 καὶ λα

ΑΓΩΓΗ Σ.

ἢ λακκιστῶ ἀποκαλέστωρ, ἀπὴν γὰρ ἄνω. Αἰρισθ
 φάνης ἢ ὅτε τὰς νεφέλας δὲ ἐφερε, παντοίως
 πᾶσαρ ὕβριμ αὐτῆ καίσασκεδαννιώτος, καί τε
 νος τῆ πρῶτον, τὰ τοιαῦτα ἀνακωμωδῶντος,
 οὐκ ἀγανακτῆς εἰπόντ' ὦ Σώκρᾴδου; μὰ δὲ
 οὐκ ἔγωγε, ἔφησεν, ὡς γὰρ γνῶ συμποσίῳ μεγα
 λῶτερ θεᾶρ σκώπτομαι. Ἀδελφὰ τῶτοις
 (σύνυγα φανήσον) πεποικκότου Αρχήτας
 ὁταρηντιῶνος ἢ Πλάτων, ὁ μὲν γὰρ ἐπανελ
 θὼν ἀπὸ τῆ πολέμου, στρατηγῶν ἢ ἐτύγχανε, γῆρ
 καίσαλαβῶν κεχερσωμῶν, τῆ ἐπίσκοπον καλε
 στας αὐτῆ, ὠμώφας ἄν, ἔφησεν, εἰ μή λίαν ὠργε
 ζῶμι. Πλάτων ἢ δ' ἄλλω λίχνω (ἐδελυρῶθι
 μωθεῖς, τῆ ἀδελφῆς υἱὸν Σπεύσουππου κα
 λίσας, ὅσων (ἔφησεν) ἀπελθὼν κρότησον, ἐγὼ
 γὰρ πάνυ θυμῶμαι. Χαλεπὰ ἢ ταῦτα (ἐδου
 σιμήματα φαίνε τίς ἄν: οἶδα καὶ γῶ. πρῶτον δὲ
 εἰς ὅσον οἶόν τ' ἐδῶ, ἴστοις πρῶτον εἰμασι χρωμῆ
 νος, ἴσπολύ τ' ἀκράτῆς ἢ μαινομενῆς ὑφαιρεῖν
 ἔργῳ. δὲ γὰρ εἰς τὰλλα γνάμιλλοι ταῖς ἐκείνων
 ἔσμεν, οὐτ' ἐμπροστίας, οὐτε καλοκαγαθίας.
 ἀλλ' ὅδε μ' ἔπρον ἐκείνων, ὡς πρῶτον θεῶν ἱεροφάν)

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

Δεχοίτη σοφίας ὄντων ὅσα πᾶρ ὄσιν γν᾽ δυν
νατῶ, ταῦτα μιμῆσθαι καὶ πορικνίξαι ὑψηλῆ
ρῶμν.

Τὸ τοίνυν τῆ γλώττης κρατέειν (πορὶ τῶ
το γὰρ ὡσπρ᾽ ἰπεθέμω εἰπέειν, λοιπῶν) εἰς
μικρὸν καὶ φαῦλον ἰπέειλε, πλείονος δὲ
μαρτῶναι τ᾽ δέοντῃ. σοφὸν γὰρ εὐκαιρὸς σι
γῆ, ἢ παντὸς λόγου κρείττων. Καὶ δὲ τὸ
(μοι δοκεῖ) τὰς μυστηριώδους τελετὰς οἱ πα
λαιοὶ κατέδειξαν, ἵνα γν᾽ ταῦταις σιωπᾶν
ἐπιδιδόντων, ὑπὲρ τῶν ἀνθρωπίνων μυστηρί
ων ᾤσι, τ᾽ ἀπὸ τῶν θεῶν μεταφύρομεν φέ
ρον. Καὶ γὰρ αὐτῶν σιωπήσας μὲν, ὅδ᾽ εἰς μετε
νόσοι: λαλήσαντων δὲ, παμπληθεῖς. καὶ τὸ
μὲν σιγηθῆναι, ὅδ᾽ εἰπέειν ῥαδίον: τὸ δὲ ῥηθῆναι, ἀνα
λαβεῖν ἀδύνατον. Μυεῖς δ᾽ ἔγωγε οἶδα ἀ
κέραιαι ταῖς μεγάλαις συμφοραῖς πορικνίξον
τας, δὲ τὴν τῆ γλώττης ἀκρᾶσίαν: ὡμὸς
ἄλλος πᾶσι τῶν ἐνός ἢ δυνῶν, τῶν ἑνεκῶν
ἐπιμνησκόμενοι. Τὸ γὰρ ἑλαστέλεφον γν᾽
μαντῶν τῶν ἀδελφῶν, Ἀρσινόην, σωτῆρας
εἰπέειν εἰς ὄχθισίμω τρυμαλίαν τὸ κέντρον ὡ
θεῖς,

θεῖς,

ΑΓΩΓΗ Σ.

θείς, ἢ διεσμωτηῶν πολλὰς κατ'εσωπῆ χρο-
 νος, καὶ φ' ἄκαίρην λαλιᾶς, ὅ μιν πῶν ἔδω-
 κε δίκην. ἵνα δὲ γέλωτα πρῶτον τοῖς ἄλλοις,
 καὶ αὐτὸς πολὺν χρόνον ἐκλαυσεν. Ἐναμίλλα δὲ
 τότε τοῖς καὶ σύζυγα, καὶ Θεόκριτος ὁ σοφιστὴς
 σὺν τῷ τε καὶ ἔπαθε ἑὶ πολὺ δεινόταρα. Ἀλε-
 ξάνδρου γὰρ πορφύρεως ἐδῆτας κελεύσαν-
 τος, κατ'ασκευάσειν αὐτὸν Ἕλληνας, ἵνα ἔπανε λ-
 αῖαν τὰ ἐπινίκια τῷ πολέμῳ ἢ κατὰ τῶν
 βαρβαρῶν δύσφι, καὶ τῶν ἐθνῶν κατὰ κεφα-
 λῶν εἰσφρόντων ἀργυροῦ, πρῶτόν μιν, ἔ-
 δεκτοῦ, ἠμφισβήτητον: νῦν ἢ ἠδῆμαι σαφῶς,
 ὅτι ὁ πορφύρεος Ὀμηροῦ θανάτος, οὗτος ὄξει:
 αὐτῶν ἐχθρὸν ἐκτίσασαί τ' Ἀλέξανδρον. Ἀντί-
 κεινὸν ἢ τ' βασιλεία τ' Μακεδόνων ἐτερόφθαλ-
 γον ὄντα, τὴν πῆρωσιμ προφέρων, εἰς ὃ με-
 τὰ τὴν ὀργὴν κατέστησε. ἢ γὰρ ἀρχιμαγείρου
 ὑποπίονα γεγεννημένου ἢ τάξει, πρῶτον γενέ-
 σθαι πρὸς αὐτὸν ἠέξει, καὶ λόγον δίδναί καὶ λα-
 βῆναι. ταῦτα δὲ ἀπαγγέλλοντος ἐκείνου πρὸς
 αὐτὸν, ἑὶ πολλὰ κίς προσίοντος, εὐοῖδρα, ἔ-
 δεκτοῦ, ὅτι ὠμόν μεθ' ἐλπίς τῶν κύκλωπι πρῶτα

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

θίσθαι, ὄνδ' ἰδίων, τῶ μὲν, ὅτι πικρός, τῶ δ' ὅτι
 ματρεῖ ἢ κακῶν τοιγαροῦν ἐπιώρ τῶ
 κεφαλῶν ἔχ' ἔξαις, ἀλλὰ τὴν ἀθυροσομίας ταύ-
 της ἐμανίας δῶσθ' ἰκίω, ἀπὴ γὰρ τὰ εἰ-
 ρημῶνα τῶ βασιλεῖ, ἐὸ μὲν πέμψας, ἀνεῖλε
 τὸ θεόκριτον. Περὰ πάντα δ' ταῦτα, ὅπερ ὅτι
 ἱεροπρεπὲς αἶτον, σωεθιστον αὐτῶ παίδας τὰ
 ληθῆ λέγειν. Τὸ γὰρ ψεύδ' αὐτῶ δ' ἄλοπρεπὲς,
 ἐπ' αἰσιν ἀνθρώποις μισῆσθ' ἀξίον εἶναι, ὅδ' ἔ-
 μετρίοις δ' ἄλοις συγγνωσόν. Ταῦτα μὲν ἐν ἐκ-
 κηδοιῶσας ὅδ' ἐμελλήσας, πρὶ τῶ παίδων ἐ-
 κοσμίας ἢ σωφροσύνης δειλέγμαι. πῶδ' ἔ-
 τ' ῥηθῆσ' αὐτῶ μέλλοντος, ἀμείδ' ἔξαις ἐμὲ ἐ-
 λογνώμων, καὶ τῶ δ' ἐκίεσε κλίνων ὡς ἐπι-
 πλάσι γογος, πρὸς ὁδ' ἔτερον ῥέψαι δειλάμαι.
 πολὺς δ' ὅκν' ἔχει μετ' ἐπιστήσεως, ἐπὶ τῶ
 ἀποθροῦσ' τῶ πρῶτα γογος. ἀποτολμητῆτον ἐν
 ὅμως ἐπ' αἰμ' αὐτό; ἢ ἐν τῶ τῶ εἰς; πότερα δ' ἔ-
 π' ἔρωνας τῶ παίδων, ἔαμ τῶ τῶσι σωεθ-
 ναι. ἐπ' σωεθ' αἰεὶ ἢ ταναντίον εἰργῆμ' αὐτῶ
 ἐπ' ἀποσοβῆμ' ἐπ' πρὸς τῶ τῶσι ὁμιλίας προσ-
 κῆν. Οταν μὲν γὰρ ἀποβλέψω πρὸς αὐτῶ πα-
 τέραι

ΑΓΩΓΗΣ

τῶρας αὐθενκείας ἐπὶ τὸν τρόπον ὁμοφασίας καὶ
 σφυφνός, οἱ δὲ πλὴν τῶν τέκνων ὕβριον ἐκ ἀνε-
 κτῆν νομίζουσι πλὴν τῶν ἐρωῶντων ὁμιλίαν, εὐλα-
 βῶμαι ταύτης εἰσηγητῆς γενέσθαι ἐπὶ σύμβε-
 λῳ. ὅταν δὲ αὖ πάλιν γίνουμιθα τὸν Σω-
 κράτῳ, τὸν Πλάτωνα, τὸν Ξενοφῶτα, τὸν
 Αἰσχίνῳ, τὸν Κίβητα, τὸν πάντα χοροῦ ἐ-
 κείνων τῶν ἀνδρῶν, οἱ εὖ ἀξίονας ἐδοκίμα-
 σάν ἐρωτας, καὶ τὰ μείζονα προήγαγον
 ἐπίτε παιδείαν καὶ διμαγωγίαν ἐπὶ τῶν ἀ-
 ρετῶν τῶν τρώων: πάλιν ἔτι ὅθι γίνομαι,
 καὶ κάμψομαι πρὸς τὸν ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν
 ζήλον. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις Εὐεπίδης οὕτω
 λέγων. Ἀλλ' ἐσιδήεις ἄλλῳ γινόμενῳ ἔ-
 ρως. Ψυχῆς δικαίας σώφρονός τε καὶ ἀγαθῆς.
 Τὸ δὲ τὸ Πλάτωνος ἀσπιδὴ καὶ χαρὶν ἐ-
 σμῶν μεμιγμένον ἔπειτα λειπόμενον: δεῖναι γὰρ
 φησι δεῖν τοῖς ἀριεύουσι, ὡς ἂν βέλων-
 τη τῶν καλῶν φιλοῦσαι. εὖ μὲν οὖν φησὶ ὡρας
 ἐπιθυμοῦντας, ἀπελαύνειν προσήκει: εὖ
 δὲ φησὶ ψυχῆς ἐρασῆς, ἐγκρίνειν κατὰ τὸ σύ-
 νολον. καὶ εὖ μὲν οὖν φησὶ καὶ εὖ ἡλιθίως

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

φεικτέον ἔρωτας, καὶ τ' ἐκ κρήτης καλῶμε
 νομ ἀρωαγμόν: αὐτὸ δὲ Ἀθλίησι. Ἐὐδὲ γὰρ λα
 κροαίμονι κηλωτέον, καὶ τῶν παιδῶν μιμη
 τέον. Περὶ μὲν ἔν τῷ τῶν, ὅπως ἕκαστος αὐ
 τὸς ἑαυτὸν πέπεκεν, οὕτως ἰσολαμβάνετω.
 Εγὼ ἡ ἐπέδ' ἡ πρὶ τῶν τῶν παιδῶν εὐταξίας εἶρη
 καὶ κοσμιότητος, Ἐὐδὲ τῶν μερακίων τῶν ἢ
 λικίαν ἡδὲ μετὰ ἐπισομαι μικρὰ παντὰ πασι
 εἰπῶν. Πολλὰ κίς γὰρ κατ' ἐμὲ μὲν αὐτὸς μο
 χθηρῶν ἔθων γεγονότας εἰσηγήτας, οἷζνες τῶν
 μὲν παισὶ παιδαγωγὸς καὶ διδασκάλος ἐπέ
 σκασαμ, τῶν ἡ τῶν μερακίων ὀσμῶ ἀνετομ εἶα
 σαμ νέμεαδ. δ' ἐομ αὐτὸν ἰσανήιον πλείω ποιείαδ
 τῶν εὐλάθειαμ, Ἐὐδὲ φυλακῶν, ἢ τῶν παιδῶν.
 τίς γὰρ ἔκ οἶδ' ἐν, ὅτι τὰ μὲν τῶν παιδῶν πλημ
 μελήματ' α, μικρὰ καὶ παντελῶς εἰσιμ ἰασι
 μα, παιδαγωγῶν ἴσως ὀλιγωρία καὶ διδα
 σκαλῶν πῶραγωγῆς ἀνηκασία: τὰ ἡ τῶν ἡδὲ
 νεανισκενομῶν ἀδικήματ' α, πολλὰ κίς ὑπρ
 φυᾶ γίνετ' καὶ χέτλια, ἀμεφία γαστρός, καὶ
 κλοπαὶ πατρῶων χρημάτων, καὶ κῦβοι, καὶ
 κῶμοι, Ἐὐδὲ πότοι, καὶ πῶραγῶν ἔρωτος, Ἐὐδὲ γυ
 ναικῶν

Α Γ Ω Γ Η Σ.

ναικαὶ οἰκοφθοραὶ γαμετῶν. ἔκ τῶν τὰς τῶ-
 τῶν ὀσμῶν, τὰς ἐπιμελείαις δεσμεύει, καὶ
 κατέχειν προσήκειν, ἀταμίευτον γὰρ τῶν ἡδονῶν
 ἢ ἀκμῆ ἢ σκιρτητικόν, καὶ χαλινὸν δειόμε-
 νομ, ὡς οἱ μὴ φιληλικίας ταύτης ἐρρωμένως
 ἀνυλαμβανόμενοι, τῆ διανοίᾳ διδόντες ὄξυ-
 σίαν ὑπὲρ τὰ ἀδίκηματὰ λαμβάνουσι. Δεῖ τοί-
 νυν οὖν ἐμφρονεῖν πατόρας, πρῶτον μάλιστα
 τὸ καίριον, φυλάττειν, ἐγρηγορεῖν, σοφρο-
 νίζειν οὖν μετρετικῶς, διδασκοντάς, ἀποφ-
 λῶντας, δεομένους, συμβουλευόντας, ἐπιχρη-
 μῶντας, πρῶτα δειγματὰ δεικνύοντας τῶν μὲν ἴσως
 φιλοστονίαν συμφοραῖς πῶτα πεισόντων, ἴσως ἢ
 καρετρίαν, ἔπαινον καὶ ὄξυαν ἀγαθῶν πρι-
 ποιησαμένων. Ἰδύο γὰρ ταῦτα ὡς πῶρ ἴσως
 χεῖρα φιλῶντες εἰσὶν, ἐλπίς τε λιμῆς, ἢ φόβος
 λιμῶντος. ἢ μὲν γὰρ ὀσμικωτέρως πρὸς τὰ
 καλλίστα τῶν ἐπιησλευμάτων: ἢ δὲ ὀκνηρῶς
 πρὸς τὰ φαῦλα τῶν ἔργων ἀποργαζέει. Καὶ
 καθόλου δὲ ἀπέργειν προσήκει οὖν παιδείας,
 φιλῶντες οὖν ὀκνηρῶς ἀνθρώπως σιωπῆς, ἀ-
 ποφορόντες γὰρ ἔστι τῶν κακίας. Τὸτο

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

vide Eras.
in pro:
σημασθησθε
symbola

δὲ πρὸς ἡγεμέτην Πυθαγόρας αἰνίγμασιν. ἀ-
πρὸς γὰρ πρὸς αὐτοὺς, ἔκλυτομαι. Ἐ γὰρ ταῦτα
πρὸς ἀρετῆς κτῆσιν συμβαλλόμενα ἴσως ἔκ-
λαχίστω. οἷον μὴ γένεσθαι μελαννέρον, τὸ ἐ-
σι μὴ σωσθῆναι μελασιν ἀνθρώποις ἴσως
κακοήθων. μηδὲ ζυγοῦ ὑποδραίνεω. ὅτι δὲ
Ἐ δὲ δικαιοσύνης πλείον ποιῆσθαι λόγον, καὶ
μὴ ταύτην ὑπερβαίνειω. μηδὲ ὑπὸ χόινικα κα-
θίσαι, φεύγεω ἀργίαν, Ἐ τρονόειω ὅπως τῶν
ἀναγκαίων πρὸς κενάσωμα ἴσως. μὴ παν-
τὶ ἐμβαλλέω δεξιῶν. ἀντὶ τὸ προχέρωσθαι δὲ
σωσαλλόσθω. μὴ φορεῖω σφῶν διακτύλιον, ὅ-
τι δὲ τὸ βίον ἐπιθεδύειω, καὶ μὴ δὲ δεισμῶ
προσάπτω αὐτόν. Πῦρ σιδήρω μὴ σκαλεύ-
ειω, ἀντὶ τὸ μὴ ἐρεθίζειω θυμὸν, ὅ γὰρ προ-
σῆκον, ἀλλ' ἐπέκειω τοῖς ὀργισμένοις. μὴ ἐδί-
κω καρδίαν, μὴ ἐλάπτω τῶν ψυχῶν, ταῖς φρον-
τίσιν αὐτῶν κατὰ φύσιν. Κμάμω ἀπέχε-
σθαι, ὅτι δὲ δὲ πολίτευεσθαι. κναμενταῖ γὰρ ἦσαν
ἐμπροσθεν αἱ ψυφοφοραὶ, δὲ αὐτὸν πόρας ἐπε-
τίθειω ταῖς ἀρχαῖς. σιτίον εἰς ἀμίδα μὴ ἐμ-
βάλλω, ἐπισημαίνω γὰρ ὅτι εἰς πονηρὰν ψυ-
χῶν ἀσείω.

ΑΓΩΓΗΣ.

χλὴ ἀσειμὸν λόγον ἐμβαλλειν ἔπρασσῆκεν. ὁ
 μὲν γὰρ λόγος, προσφὴ δ' αὖτοιας ὄσει. ὄσει δὲ
 ἀκαθάρτου ἢ πονηρίας ποιεῖ τῶν ἀνθρώπων.
 μὴ ἐπισηφείδω ἰδίᾳ αὐτῶν ἔρχομαι, τούτι-
 σι μέλλοντας ἀποθνήσκουσιν, καὶ τὸν ὄσει βί-
 βη πλησίον ὄντα ὄρωντας, φέρειν ἐκόλως ἔμ-
 ἀθυμειν. Ανακαμψω δὲ ἰδίᾳ τῶν ἀρχῆς τῶν
 λόγων πρόθεσιμ: ἀποδύτω μὲν γὰρ, ὅπου ἔ-
 φη, τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ἀποδύτω δὲ
 αὐτῶν παῖδας, καλῆσα δὲ τῶν κολάκων. ὅπου
 γὰρ πολλοὶς ἔμ πρὸς πολλὰς τῶν πατέρων
 διατελῶν λέγω, καὶ νῦν ἀνέπωμι. γνῶ-
 ἔδωκε ὄσει δὲ ὠλέσασθαι, ἔδει μᾶλλον καὶ θα-
 ῖον ἐκτραχηλίζου τῶν νεότητα, ὡς τῶν κολα-
 κῶν, οἱ ἔμ αὐτῶν πατέρων καὶ αὐτῶν παῖδας, προφ-
 ῆξας ἐκ τριβύσσι, τῶν μὲν τὸ γῆρας ἐπίλυτον,
 τῶν ἢ τῶν νεότητα ποιῶντων, τῶν ἢ συνθελευ-
 μάτων δέλεας ἀφύλακτον προτείνοντες
 τῶν ἰδόντων. τοῖς παισὶ τοῖς πλεονέκτοις οἱ πατέ-
 ρες νήφην πρᾶινῶσι, οἱ ἢ μεθύουσιν, σωφρονεῖν,
 οἱ ἢ ἀσελγαίνουσιν, φυλάττειν, οἱ ἢ ἀπαυτῶν. φι-
 λεργεῖν, οἱ ἢ ῥαθυμειν. σιγμὴν χερόν πᾶς ὁ βί-
 ος

κολα

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

λέγοντες, ζῆν καὶ ὁ πᾶσι λῶ προσήκει. τί δὲ
 φροντισίον ὑμῖν τῶν τῶ πατρὸς ἀποδῶν; κρο-
 νόλησθε ἃ σοροδαίμων ὄσι, ἃ μετέωρον αὐ-
 τὸν ἀραμνοί, τῶ ταχίστω ἐφοίσομεν. καθῆ-
 κε δὲ τίς καὶ χαμαιτύπη, ἃ προσκίρρυσσε
 γαμετῶν, ἃ τὰ τῶ πατρὸς ἐφόδια τῶ γή-
 ρως, πῶρικέκοφε ἃ σεσύληκε. μιὰρὸν τὸ φῦ-
 λον, ἃ ποικριταί φιλίας, ἃ γένεσοι παρρησίας,
 πλοσίωμ μὲν κόλακόν, πωγήτων δὲ ἃ πωερά-
 πται, ὡς ἐκ λυεϊκῆς τέχνης ἡδίσθι νέεσ ἀγόμε-
 νοί, σεσηρότων, ὅθ' οἱ τρέφοντων γελασί, ἃ
 ψυχῆς ἃποβολιμαῖα, ἃ νόθα μέρη βίε. πῶς
 δὲ τὸ τῶ πλοσίωμ νεῦμα ζῶντων, τῆ τύχη μὲν
 ἐλεύθεροι, τῆ προαιρέσει δὲ δῶλοι, ὅταν ἢ μὴ
 ὑβείζων, τότε ὑβρύσεισθι δοκῶντων, ὅτι μὴ
 μάττω πᾶσι τρέφοντι. ὡσεῖ εἶπω μίλη τῶν πα-
 τρῶν φη τῶ τέκνων, εὐαγογίας, ἐκδῶικτιέον
 τὰ μυσαρὰ ταῦτα θρέμματα, ἐκδῶικτιέον
 δὲ καὶ τὰς τῶ συμφοιήτων μοχθηρίας: ἃ γὰρ
 ὄντοί τὰς ἐπιφικεσάτας φύσεις ἰκανοὶ διαφθεί-
 ρει εἰσί. Ταῦτα μὲν ὄν καλὰ καὶ συμφέρον-
 τα, ἃ ἢ μίλλω λέγειν, ἀνθρώπινα. ὅδε γὰρ αὐ-
παλιμ

Α Γ Ω Γ Η Σ

πάλιν αὖς πατόρας ἔγωγε ἀξιώ τελέως σκλη-
 ρός, καὶ τραχὺς ἐν τῷ φύσιν, ἀλλὰ πολλὰ
 χῶ $\text{\textcircled{C}}$ συγχωρήσαι ἵνα $\text{\textcircled{C}}$ νεωτέρω $\text{\textcircled{C}}$ ἄμαρ-
 τημαίων: καὶ ἑαυτὸς ἀναμνησκει, ὅτι ἐ-
 γγόνοντοί. Καὶ καθώπρια $\text{\textcircled{C}}$ τοῖς πικρὰ
 $\text{\textcircled{C}}$ φαρμάκων τοῖς γλυκίσι χυμοῖς κατὰμι-
 γμῶν $\text{\textcircled{C}}$ τῷ τέρψιν ὑδὶ ὃ συμφέρον παρο-
 δομεύρον: οὕτω δὲ αὖς πατόρας τῷ $\text{\textcircled{C}}$ ἐ-
 πιλημμάτων ἀποτομίαν, τῇ πραότητι μιγνύ-
 ναι, καὶ τότε μὲν, ταῖς ἐπιθυμίαις $\text{\textcircled{C}}$ παί-
 δων ἀφίεναι, καὶ χαλασσαι τὰς ἡνίας, τότε
 δ' αὖ πάλιν ἀνίσταται, $\text{\textcircled{C}}$ μάλιστ' αὖ ἐν κί-
 λως φέρει τὰς ἄμαρτίας. εἰ δὲ μήγε πρὸς οὐ-
 γιδγίτας ταχίως ἀποφλεγμῶναι. μάλλον
 γὰρ οὐθὺμον ἐν δὲ $\text{\textcircled{C}}$ πατόρα, ἢ βαρύνυ-
 μον, ὡς τό γε δυσμνὲς καὶ δυσκατάλλα-
 κτον μισοτεκνίας ὃ μικρὸν τεκμηρίον ἐσι. Κα-
 λὸν ἢ ἔνια $\text{\textcircled{C}}$ ἄμαρτῆμαίτον μηδὲ εἰδγίαι δο-
 κείν, ἀλλὰ ὃ $\text{\textcircled{C}}$ γήρωσ ἀμβλυώτην $\text{\textcircled{C}}$ δύσκω-
 φον ὑδὶ τὰ γιγνόμνα μεταφέρειν, ὡς ἔνια $\text{\textcircled{C}}$
 πρῶτα ἡμῶν ὄρωντας μὴ ὄραμ, καὶ μὴ ἀκρόμ
 ἀκρόντας. Οἴλωμ ἄμαρτῆμαίτα φέρομν, τί

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

θαυμασόν, εἰτε κωρ; δὲ λωρ πολὺ ἀκίς κρεα
 παλόντων, μέλλω ἐκ δὲ κλέι ξαυμν: ἐφείσω
 ποτε, ἀλλὰ καὶ χρηήγορ: ἢ γαν ἀκίς πο
 τε, ἀλλὰ καὶ σύγνωσι. ἐβκόλησε ποτε δι' οἰ
 κίτε, πλὴν ἐργλῶ κατάγε: δὲ ἀγεῖ ποτε ζεύγος
 ἀφείλετο, ἢ λδέ ποτε χθίζης μέδης ἀποπνε
 ωρ, ἀγνόησορ. μύρωρ ἀπόζωρ: σίγησορ. οὕτω
 σκερτώσα νεώτης πωλοδραμνέτ; | Πφρατέ
 ορ δὲ αὐτὸν ἦν ἠδονῶρ ἠήτης καὶ πρὸς τὰς ἡδι
 ζήσεις δυσσηκός, γαμωρ καὶ ἀζεύξαι, δισ
μός γὰρ οὗτ' ὁ φινεότικ' ὁ ἀσφαλές ατος.
 Ἐγγυῶδ; δὲ δει τοῖς υἱοῖς γυμναῖκας, μή τε εὐ
 γυνεῖρας πολλὰ, μή τε πλεσιωτόρας: ἢ γὰρ
 πλὴν κατὰ σαυτὸν ἐλείμσοφόν. ὡς οἴγε μα
 κρῶ κρείττης ἐαυτῶν λαμβανούσθ, ἢ ἦν γυ
 ναικῶρ ἀνδρῶν: ἦν ἢ προικῶρ δὲ λλοι λαν
 δοῦνσι γινόμενοι. Βραχία δὲ προσθεῖς
 αὐτοῖς, πδριγεσφω τὰς ἐποθήκας. Πρὸ
 πωντων γὰρ δει αὐτὸν πατόρας μηδὲν ἀμαρ
 τάνειμ, ἀλλὰ πάντα ἀδει προσθεῖν, γναρ
 γίς ἐαυτὸς πρὸ δειγμα τοῖς τεκνοῖς πρὸ χθίν,
 ἵνα πρὸς ἢμ τῶτων βίον ὡσπὸρ κἀτ' ὡρ
 ἀποβλέ

εἰδ θινε /
 τινε εραι /
 ερ τε θινε /
 τινε θινε

Α Γ Ω Γ Η Σ

ἀποβλέποντες, ἀποτρέπων τῶν αἰχρῶν ἔργων καὶ λόγων. ὡς οἴτινος τοῖς ἀμαρτανισμοῖς ἐπιλαμβάνοντες, τοῖς αὐτοῖς ἀμαρτήμασι πάλιν ἐπιπίπτουσιν ἡδὲ τοῖς ἐκείνων ὀνόματι λαμβάνουσιν ἑαυτῶν κατηγοροὶ γιγνόμενοι, οἱ δ' ὅλως φαύλως ζῶντες, οὐδέ τοῖς δόλοισι παρρησίαν ἄγασιν ἐπιλαμβάνειν, μή τι γὰρ δὴ τοῖς υἱοῖς. χωρὶς δὲ τούτων, γίνονται ἅμ' αὐτοῖς τῶν ἀδικημάτων σύμβουλοι καὶ διδασκαλοὶ. ὅπως γὰρ γέροντες εἰσὶν ἀναίχμητοι, γνῶντα δ' ἀνάγκη καὶ νέος ἀναιδεσάτης εἶναι. Πειρατέον δ' ἐν εἰς τῶν τέκνων σωφρονισμὸν πάντων δ' ὅσα προσήκον ἐπιτελεῖν, κηλώσαντας τὴν Ευρυδίην, ἥτις ἰλλυρεῖς ὄσα καὶ τριβάρας βαρῆ, ὅμως ἡδὲ τῆ μαθήσει τῶν τέκνων, ὅψε φιλίας ἠΨατο παιδίας: ἰκανῶς δὲ αὐτῇ τὴν Φιλοτεκνίαν σημαίνει ὅσα τὸ ἐπίγραμμα ὅπου ἀνέθηκε μέσσαις.

Ευρυδίην ἰδὲ πολίτην, τὴν δ' ἀνέθηκε,
 εἴσομαι μέσσαις ψυχῇ ἐλῶσα πόθου,
 Γράμματα γὰρ μνημεία λόγων μήτηρ γε

Γαῖα,

Γαί.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ

Παίδων ἡβώντων, ἐξεπώνησε μαθεῖν.

Τὸ μὲν ἔν παύσας τὰς προσημνίας συμ-
πριλαβεῖν, εὐχῆς μάλλον ἴσως ἢ πρᾶξις
ἔργου ὄσι. τὸ δὲ τὰς πλείους ζητῶσαι, καὶ αὐ-
τὸ μὲν εὐμοιρίας δεικνύον ὄσι, καὶ πολ-
λῆς ἐπιμελείας; ἀνυσὸν δ' ἔν
ἀνθρωπίνῃ φύσει καὶ *ταύτη φαίνο*
θέσκειν. *φαίνοται*

ΤΕΛΟΣ.

PRÆFATIO

INCLYTÆ

VRBIS VRATISLA=

uiensis Senatui prudentis.

Ioannes Metzler S. D.

Um multis in negocijs, tum in in=
 staurandis scholis singularem ue=
 stram in Repub. gerēda curam &
 prudentiam perspexi. Etsi enim
 tot & tanta pericula Reipub. nostræ imminere ui
 debātur, ut nisi omnes totis animis ac uiribus in mu
 niendam urbem & res bellicas parandas incumbe
 remus, pereundum nobis esset pleriq; palam dicti=
 tarent, uos nihilominus iuuentati erudiendæ nihil
 præuerti uolulistis. Præuidebatis enim illis studio=
 sissimè etiam, paratis, nō nisi bellicis incommodis
 occurri, in hac ætate aut̄ benè constituta omni tē=
 pore puideri. Huius tam salubris Reipub. institu
 ti, ne ego expers essem, studium & conatum ue=
 strum pro mea uirili parte adiuuandum putauī.
 De eoq; cogitanti non est commodius in presentia

PRÆFATIO

quicquam uisum, quàm si publicè Plutarchi phi-
 losophi & oratoris grauiissimi de liberorum edu-
 catione libellum græcè prælegerem. Ita enim futu-
 rum, ut iuuentus nostra græcâ disceret linguâ, &
 simul cum animi eorum optimis monitis ac præce-
 ptis imbuerentur. Dum id ago, prælectioniq; li-
 bellū legens & relegens, me apparo, facio eum la-
 tinum, nō in hoc ut in publicum ederetur (nam au-
 diuerā antea ab alio translaturum, quem postea Gua-
 rinum Veronensem, hominem sanè doctum, esse
 cognoui) sed ut in utraq; lingua, ubi à negocijs sō-
 rensisibus uacarem, me exercerem, atq; amicis non-
 nullis, qui quæ ille præciperet latinè ex me intelli-
 gere uolebant, satisfacerem. Eorundem flagita-
 tu iam nunc consilium & sententiâ mutare, ac qd̄
 mihi atq; illis solis parauerā, uulgare cogor. Ego
 qui meæ imbecillitatis mihi sum conscius, Heroa il-
 lum ætate & eruditione me longè superantem in-
 munere à me uinci posse nūq̄ aūm induxi. Mallem
 mea premere & continere domi, illi uerò non si-
 nunt, instant, suadent, rumpēdum esse silentium,
 & uela uentis aliquando danda, id quāquā grauata-
 tē faciam,

PRÆFATIO

tè faciam, obsequar tamen eis, etiam cum nominis
iactura, potius quàm me officio egressum quisquã
uel falso insinulet. In hac re me ætatis nostræ in-
genium nonnihil consolatur, ac penè dixerim co-
hortatur, nam ut est nouarum rerum studiosissi-
mũ, spero nonnullos interpretis nouitate alleetos, li-
bellum lecturos, ut ita saltem eorum animis nonni-
hil de præceptis istis saluberrimis uel inscientibus
influxat & perpetuo inhereat. Deinde, quia id e-
xemplo aliorum facio, excusatè fieri arbitror, fece-
runt sepe idem alij, atq; in uno authore uertendo se
occupauerunt. Iuuat ingeniorum diuersitas lecto-
res, quæ forte hîc quoq; studiosos delectabit, uerũ
tamen querendus mihi cum sit de more patronus,
sub cuius tutela hic noster labor in publicum pro-
deat, cuius authoritate nixus, ab inuidorum calum-
nijs tutus esse possit, non est mihi quisquam commo-
dior uisus quàm uos uiri Prudentiss. quibus præci-
pua cura liberorum educandorum uidetur, & quo-
rum fidei regia celsitudo duos ducatus (ita nũc lo-
quimur) administrandos & tuendos dedit.
Eum igitur, qualisqualis est, uobis dedico, æ

PRÆFATIO

pro uestra in me singulari beneuolentia ab omniū
iniurijs uindicandum trado. Et quò libellus commē
dator in publicum prodeat, prælectionem in eius
enarratione habitam, adiunxi. Quod si hanc meā
operam à uobis p̄bari intellexero, persuadebo mi-
hi utilem eam in commune fuisse, atq; ideo non
dubitabo deinceps in alijs etiam publicum
subire iudicium. Valete opti.

Ex Vratislavia. Calendis

Ianuarijs Anno. M.

D. XXVII.

PRAELECTIO IN LIBEL- lum Plutarchi, de liberorum educatione.

Non me fugit futuros esse nōnullos Ciues, qui
cōsiliū & institutū præsens meum calumni-
ati reprehendant, rati nimirum neminem tam ex-
cordem, tam stupidum, tam insanum reperiri, qui
nesciat liberos educari oportere. Ego uerò quid
amicis, quid ciuibus, quid ipsi deniq; patriæ, quæ
me excepit, debeam memor, de eo nihil neq; minu-
am, neq;

PR AEFATIO

am, neq; mutabo. Etsi enim res omnibus cognita atq; à natura indita uulgò iactetur, cum tamen re ipsam intueor, & quid parentes praestent considero, inania quaedam uerba fundi, & facta cum eis mihi nimè congruere, uideo. Ex labris sanè, non ex pectore, omnis istorum sermo fluit ac perficitur. Opus igitur me facturum esse duxi, si quàm utilis, immo quàm necessaria sit recta liberorum educatio & institutio admoneam, atq; in memoriã reuocem, neq; enim tantopere aliàs occupatis omnia sua sponte occurrunt. Quin admonitore quãdoq; est opus, qui parentum animos excitet ac cohortetur ad curam liberorum suscipiendam: quæ pfecto, non in dictu speciosis posita iacet, sed studio, diligentia, ac labore conficitur. Id ut uobis quã paucissimis exhibeam, curabo, uos modò auribus & animis ea accipite. Quod si feceritis, non dubito, quin ad uos liberosq; uestros maximus fructus sit rediturus. Cogitãti mihi tres in liberis aetates obuiae fiunt, quæ præter cæteras educationem institutionemq; requirunt, infantia, pueritia, adulescentia. Eas singulas, quò ratio fiat clarior &

PRAEFATIO

apertior, separatim exequar & tractabo. Rerū
 omniū conditor, quoniam uniuerso animantium ge-
 neri procreandi appetitum inesse uoluit, eorum
 quoque animis, præcipuum amorem p̄creatorum cu-
 ramque singularem immisit. Prospexit enim quæ imbe-
 cilli atque omnibus uiribus nudi recens editi partus
 futuri essent. Eis sanè quin pereundum foret, nisi
 parentum pietas succurreret, eorumque miseriam
 & imbecillitatem subleuaret, quis non uidet? Ne
 uerò aliquid desiderarent, mamas etiam cuius pa-
 rienti largitus est & indidit, neque eas unas modò,
 sed pro numero, ad quæ ferè parere consueuerūt.
 In hoc munere obeundo officiosissima esse bruta cō-
 gnoscuntur. Editio namque partu suum defraudare
 Genium, ipsaque alimētis carere malunt, quàm quid
 natis deesse uideatur. Exemplum requiris? in p̄m-
 ptu est. Nōne gallinas, grana & acinos summo stu-
 dio quæsitos & scalpuriētibus unguis e terra eru-
 tos, non ipsas quidem absumere, sed pullis eden-
 dos exhibere uidemus? Ac quanto etiam conatu
 aduersum Vultures & Miluos pullis imminentes
 decertent cuius est uisum & cognitum. Eandem
in cæteris

PRÆFATIO

in cæteris brutis naturam ac conditionem aduertimus, neq; eius expers lupa omnium alioqui animantium rapacissima. Quin intelligimus bestias nonnullas sub lactandi tēpus ingenium mutare, & quæ cicures & mansuetæ esse soleant, ferarum immanissimarum ritu in obuios ferri ac mordicus arripere, & quibus alioqui quidam cibariorum rectè cōmittas, tum conditoria effringere omniâq; deuorare. Tantus est eorum in præcreata amor. Quem si intuemur, quid obsecro homines facere oportere statuemus? mea quidem sententia, hoc munus tanto maiore studio & diligentia exequetur, quantum cæteris præstare animantibus existimatur, neq; enī eos solum impetus quidā à natura tributus, ut illa eò trahet, sed ratio quā præcipuā habet, flelet & deducet, certā uelut uiam indicās & præscribēs. Tū si pietas existimatur misero & inopi subuenire, atq; ab eo iniuriā ppulsare, multo maior dici & haberi debet, si q̄s inocēti, oībusq; uiribus destituto opē ferat. An uerò infante humano quicq̄ dici aut fingi potest innocētius uel miserius? non opinor. Non est ex animantibus ullam, quod nup̄er.

PRAEFATIO

*per natum ita imbecillum & infirmū reperiatur, immo, si uerum fateri libet, sine omnibus est uiribus. Dedit natura cæteris animantibus, ut simul atq; producta sunt in lucem, aut paucis saltem post diebus uel hebdomadis ipsa uestigia ponant, è stercoreibus se euoluant, cibum captura ad matres re-
 pant & accedant. Atqui nihil istorum in humano infante reperiatur, iacet in cunis loco se mouere nequiens, neq; ullo signo, nisi uagitu, num quid ei de sit, indicare potest, atq; etiam si se uagiendo rûpat, necdum tamen certum quid uelit & cupiat, nisi id parentes coniectura assequantur. Quorum cura & sollicitudo, si eis non succurrat & auxilium adferat, nihil commeritis, immo adeo innocētibus, ut eorum effigie innocentia ipsa referatur, in suis ipsorum sordibus miserè est pereundum.
 Quo quid possit esse miserius & calamitosius? Idcirco alieni quoq; nullo neq; sanguinis, neq; necessitudinis iure deuincti, ætatis tam miseræ atq; innocentis curam sibi suscipiendam putauere. In eo laborant Prætores & Iurisconsulti, horum editis uel interpretationibus eis prospicitur, orbis
 etiam*

P R A E F A T I O

etiam parentes alij, qui eos alant ac tueantur, quæ-
runtur. Neq; hæc prouincia cuius temere cõmitti-
tur, sed cum causæ cognitione, ac certa quodam-
modo uia & ratione præscripta. Solet quoq; in-
fantia hostibus misericordiam mouere & exprime-
re, ut ab eis manus uiolētās abstineāt, ipsorūq; cau-
sa parentibus nonnūquā parcant. Sim aut̄ secus
fiat, nemo est quin clamitet nequiter atq; immiseri-
corditer esse factum. Quare si à brutis hoīes, ab
alienis parentes, ab hostibus ciues & amici, amo-
re, pietate, ac misericordia uinci & superari no-
lumus, est nobis dies, noctesq; cogitandum atq; eni-
tendum, quò infantum corpora & animos bene &
rectè curemus. Nam quorsum pertineret, liberis
quidem dare operam uelle, procreatorum aut̄ cor-
pora & animos ab ineunte ætate negligere, ac uir-
tuti non assuefacere. Nemo sibi persuadeat, ine-
ptam præceptionibus capiendis ætatem istam esse,
bimuli namq; & trimuli uidentur incipere sentire
atq; intelligere. Cæterum, ne rem in immensum p-
ducam, ex his quid sit factu opus, uos intellexisse
opinor, iam ad pueritiam transeo, in qua tanto

PRÆFATIO

maior cura & sollicitudo à parentibus exigitur, quanto animus omnium calculis corpori præcellere iudicatur. Et si enim in puerili ætate constituti fari possunt & uestigia ponere, necdum tamè uictui amictuiq; parando sufficiūt, eum igitur à parentibus capiant, est necesse. Tum etiam ad uirtutem institui, atq; ad bene beateq; uiuendum parari debent, ad quod optimis opus est præceptoribus, eos pueri per ætatem sibi inuenire nequeūt, nam talem ingenij aciem non habent, ut quæ prosint cernere, atq; ipsi sibi consulere possint. Vicariã igitur eis dent operam parentes, illorum infirmitati succurrant, præceptores optimos inquirant. Si quidem in hac parte fuerint negligētiores, oēm laborem, omnem operam in infantia se frustra, & nequicquàm suscepisse sciant. Quæ inceptæ atq; institutæ, morum animorumq; formationes, id temporis sunt prosequendæ. Est enim hæc ætas præceptionum capaciss. & tenacissima. Quicquid eidem in seueris eius fructus pducit, ac p oëm præ se fert uitam. In his annis nisi rectè instituantur, necessariò reliqua uita turbulenta & sine certa ratione uagatur.

PRAEFATIO

uagatur. Præterea quemadmodum arboribus, ubi iam aliquantulum creuerint, ne curuæ & tortuosæ fiant, pali adiunguntur: sic pueritiæ necessario præceptores & institutio recta adhiberi, ac uelut sociari debet, irretiuntur alioqui animi eorum uitij ingētibus, in quæ hominum ingenia à natura procliuiua depræhenduntur. Et perinde ut ager non ita bonus cultura fit melior & feracior: contrà, optimus quisq; si negligatur deterior. Sic puerorum animi, si rectè colantur, præstantiores atq; ad omnem uirtutem accommodiores: sin autē neglecti iaceant, ad omne negotium planè mutiles efficiuntur. Ita fit, ut si qui forte sint natura hebetiores, hi curatione acuantur: nihil enim est quod arte & consilio corrigi & emendari nequeat.

Atq; adeo, si animum oculosq; circumferas, persèpè, quæ arte sunt confecta, firmiora esse solent, quàm quæ natura tribuit & largita est: Quid multa? maximum in pueris momentum institutio habet, testè adferre possum sapientiβ. Lacedæmoniorū legislatorem Lycurgū q quo pacto id ipsum ī catulis, suis ciuibus ostēderit res ē uulgati

P R A E F A T I O

*or, quàm quæ recenseri debeat. Comprobāt idem
 tum Resp. bene constitutæ, tum Romanorum Prin-
 cipum decreta. Illæ enim domos huic ætati eruden-
 dæ destinatas semper, ac præceptores maximis sti-
 pendijs conductos tenuerunt, isti uerò immunita-
 tes domibus præceptoribusq; multas easq; non con-
 temnēdas dederunt, ita quidem & pueros & ma-
 gistros ad hoc munus Reip. saluberrimū excitare
 ac prouocare uoluerint. Tum etiam priuatis pu-
 blico exemplo ostendere, ac uelut præscribere,
 quid in pueris fieri postulent, & requirant. Neq;
 nos Ciues optimi, alio consilio prudentissimum hu-
 ius inclitæ urbis senatum ludos literarios, nescio
 quorum maleuolentissimis studijs & machinationi-
 bus, plus quàm insidiosis, collapsos, instaurasse pu-
 tetis, id sanè, quod dixi à uobis expectant. Noue-
 runt enim, nouerunt, in hac ætate, benè & rectè
 educata atq; instituta, multum esse positū, & qua-
 lis ea fuerit, tales habiturum parentem liberos,
 tales magistratus ciues. Rem magnam agi uidetis,
 nolite obsecro uestri & Reipub. obliuisci, sed quò
 uos omnium utilitas uocat, nō grauatè sequamini.*

P R A E F A T I O

Restat, ut de adolescentibus nunc dicam, quæ quidem ætas quãquàm & animo & corpore firmior esse uideatur, nihil tamē uel frenis, uel calcaribus æquē eget. Etenim nullus se teneri legibus putant, quicquid eorū collibitum est animo, id licitum esse arbitrātur, atq; ut paucis rem omnem eloquar, omnibus uoluptatibus, omnibus animi perturbationibus obnoxij succumbunt, dies noctesq; potant, cō uiuantur, amant, scortantur, alienas uxores sectantur, atq; id genus flagitia multa, quæ nunc non est narrandi locus, designant, ac tum se non poenam, sed laudem meritos existimant, ita est eorum peruersum ingenium. Ex quo nisi parentum atq; ab his quæditorum magistrorum consilijs optimis subleuentur ac corrigantur, in eiusmodi uitijs non solum adolescentiam, sed reliquam uitam uniuersam transigunt, neq; ullo pacto postea in uiam reuocantur. Nulla præterea ætas pluribus mortis casibus exposita, nulla facilius in morbos incidit, nulla grauius ægrotat, nulla tristius curatur. Eaq; est causa, quam ob rem pauci ad senectutem ueniunt. Gloriat̃ur Cyrus moriens, se nunquã sensisse senectutem.

PRÆFATIO

Et utem imbecillio rem factam quàm adolescentia fuisse. Quid causæ obsecro fuit? profecto nihil aliud, quàm adolescentia bene acta cuius similis se-nectus esse solet, nullis sanè grauis nisi adolescentes uita solutiore fuerunt. Et quanto nobis commoda uel incommoda maiora ex adolescentia oriuntur, tanto in ea cura & opera maior uidetur ponenda: parem enim morbo medicinam adhibere cõuenit, Præterea quàm sit necessarium eius ætatis curam suscipere, non solum philosophorum monumenta præscribunt, uerüetiam omnia omnium commediarum argumenta declarant. In his enim uel parentum nimia facilitas, uel adulescentulorum inuitia procliue ingenium ob oculos ponitur. Quo consilio? ut hoc pacto tanquàm publicè rei peracti per ora hominum traducantur, atq; istam infamix notam ueriti, deinceps uitia odisse incipiant. Adde ius ciuile & honorarium, quod sub curatoribus minores uiginti quinque annis esse iubet, eorüq; imprudentiæ per in integrum restitutionem succurrit. Postremò, quid Græciæ ciuitates in eo nobis uelut præscripserint, considerate. Instituerunt
palestram.

PRAEFATIO

palestram, aliâq; item certamina quibus hæc ætas occupata ab otio, omnium flagitiorum segete, arceretur. Amat namq; otium, labores, nisi à parentibus coacta refugit. Hæc secuti, censeo, ut quisq; quàm potest maximè conetur, atq; elaboret, quò flos ætatum omnium benè & rectè componatur, alioqui nihil profuerit in pueris & infantibus curandis diu multumq; sudasse. Facite obsecro, ut solidum hoc à uobis officium liberi ferât, ac uos laborum fructus dulcissimos tandem capiat. Atqui uideor mihi uidere, & audire ex uobis nonnullos capita conferentes, dicere, Non es Mecelere defunctus officio tuo, nisi etiam modum & rationem aperias, qua infantie debilitati, pueritie infirmitati, adolescentiæ ferocitati succurratur & consulatur, neq; enim satis est, si medicus morbum detegat, eiusq; uim & magnitudinem ostendat, quin quæ eius mali sit medicina, etiam doceat, oportet. Rem magnam à me, & uiribus meis imparem postulatis. Non sumo mihi tantum ingenij acumen, quod hæc sua sponte inuenire possit, neq; mihi sunt tot anni, ut me id expe

P R A E F A T I O

rientia docuerit. Quid igitur faciã, an semper au-
 diam quærelas uestras, quod uos in medijs fluctibus
 destitutos reliquerim? Ad Deos confugiam, uota
 faciam, eos precabor, forte nos aliquis respiciet.
 Bono este animo, misertus uicem meam uestri Plu-
 tarchus Charonensis suam operam pollicetur, Bo-
 no inquam este animo, is pro me respondebit, qui
 doctissimorum facile princeps est habitus, atq; ob
 eam rem tam charus Traiano, ut eum consulari
 dignitate honestaret, edictoq; caueret, ne quid in
 Illyrico nisi de Plutarchi sententia ageretur. Ac
 quàm multa egregia ingenij monumenta relique-
 rit, attamen haud scio an non primas teneat de li-
 berorum educatione libellus, quem uobis ut græcè
 prælegerem Deus Opti. Max. iam in mentem de-
 dit. Non ita multa complectitur folia, sed dignus
 sanè est libellus, quem parentes, quem liberi in cor-
 de inscriptum secum semper gestent, cuius præce-
 ptis & consilijs obsequantur atq; obediant: hi qui
 dem, cum ut græcam discant linguam, cuius cogni-
 tio quantum conferat, & quàm utilis sit, aliàs est
 dictum. Tum ne toti ex parentibus pendeant, sed
in se

PRAEFATIO

in se quoq; consilij & auxiliij nonnihil repositum habeant. Illi uerò, ut si forte ad rem faciendam sint attentiores, ne quod eos rectæ institutionis liberorum paucis admoneat, desiderent. Cuius maior est habenda ratio, quàm ullarū diuitiarum & opum liberis relinquendarum. Qui secus faciunt, per similes mihi uidentur ijs, qui calceos curant, pedes ipsos negligunt, cum eis tuendis sint calcei inuenti. Sapienter itaq; Crates ille antiquus consensa urbis editissima parte exclamandum censuit, Quò quò ferissimi Ciues, num conuenit, in opibus parandis maximè occupari, de liberis, quorum causa quæruntur, nihil laborare, minimè esse sollicitos? Credite mihi, non potest melior hæreditas liberis relinqui à parentibus, quàm si benè educati, atq; ad uirtutem rectè ab ineunte ætate sint instituti, hoc eis perpetuo manet patrimonium, neq; à fortuna procellis labefactari potest. Quoniã uerò is, quem dixi, libellus breuissimè facilimeq; eò deducit, uos hortor & obsecro, ut in eius enarratione frequentes adesse, diligenter audire, ac fide summa atq; optima quæ grauissimus morum ma

PRAEFATIO

gister præceperit, annis uestris committere, & ad
rem conferre, uelitis, de me hoc uobis polliceor,
summo studio & conatu maximo annexurum,
ut uos seu parentes seu liberos me inters
pretantem audiuisse, mini=
me poenitere possit:

DIXI.

op
mu
&
cun
bus
pat
tal
tem
ben
Siq
nat
hon

PLVT. DE EDVC.

PLVTARCHI

CHAERONENSIS, DE

Liberorum educatione

Libellus.

AGITE, intendamus animum atq;
experiamur, ecquis de ingenuorū
liberorum educatione differere, et
qua usi ratione probi moribus eua-
dant, aperire possit. Ac forsassis
optimū fuerit, si ab eorum procreatione exordias
mur. Qui clarorum liberorū parentes esse student
& cupiunt, hos ego admonitos uelim, ne temere
cum quibusuis consuescant mulieribus, meretrici-
bus, dico & pellicibus. Nam quorum ortus uel de
patre uel de matre culpam potest, eos perpetua na-
taliū probra per omnem aetate sequuntur, presen-
temq; carpenti cōuitiandiq; cupidis materiā prae-
bent. Docte igitur & sapienter poeta, qui dicit,
Siquidem generis fundamentū recte non est iactū,
nati necessario sunt infelices. Est sane natalium
honestas & splendor uelut thesaurus liberi loquēdi.

PLUTAR. DE EDVC.

Cuius præcipuam curam & rationē habere debēt,
 qui legitime proli dant operam. Quorum enim
 genus adulterinum & quasi subæratum, eorum stu-
 dia quoq; ac conatus uacillare, incerti atq; abiecti
 esse solent. Hinc benè locutus uidetur poëta inqui-
 ens: In seruitutem rapit, quantumuis sibi fidentē,
 mens conscia paternorum maternorumue criminū.
 Contrā uerò insignes atq; inculpato nacti paren-
 tes, fastu implentur & fiducia, ferunt itaq; Dio-
phantum Themistoclis filium palam dicere soliti-
tum: Quicquid ipsi libitum esset, idem populo A-
theniensi probari. Nam quod ipse uellet, matrē
 etiam uelle: quæ mater, itidem & patrem: quæ ue-
 rò Themistocles, ipsum quoq; populum Athenien-
 sem uniuersum.) Sunt præterea Lacedæmonij ob-
magnanimitatem meritò laudandi. Nam Archi-
 damum regem suum matrimonio sibi mulierē par-
 uæ stature iungentē grandi ære multauerunt, affir-
 mantes eum hoc factò reginis, non regibus propa-
 gandis & exhibendis studere. Consequens autē
 forte fuerit de his dicere, quæ neq; à maioribus no-
 stris neglecta uidemus. Quid istud rogas? Illos ni-
 mirum, qui

LIBERORVM.

mirum, qui prolis causa cum mulieribus uiuunt,
 uel omnino uini abstemios, uel illo modicè usos cõ-
 cubere debere. Umosi enim atq; ebriosi effici so-
lent, quorum sationem patres ebrij fecerint
 Ideoq; Diogenes adolescentulum stupidum ac desti-
 pientem uidens, Adolescens, inquit, pater te dum
 ebrius esset seuit, hæc de ipsorũ procreatione sint
 dicta, deinceps quo pacto educari debeant, uide-
 tur dicendum. Ut paucis atq; in uniuersum lo-
 quar, quod de scientijs & artificijs parandis uul-
 gò iactari consueuit, idem de uirtutibus acquiren-
 dis est adstruendum. Ut actio recta & perfecta ui-
 deatur, tria concurrere oportet, Naturam, Ratio-
 nem, & assuefactionem. Voco aut̃ rationem disci-
 plinam discendiq; modum: Assuefactionem uerò
 exercitationem, disciplinæ tribuuntur initia, exer-
 citationi usus. Ex omnibus istis consumatio perfe-
 ctioq; constat. Ideoq; & si quid istorum abest, uir-
 tus ut claudicet mancaq; sit, necessariò sequitur.
 Est enim natura, si disciplina & studium non acce-
 dat, cæcum quiddam, quemadmodum & discipli-
 na sine naturæ adminiculo res per se minimè suffi-

PLVTAR. DE EDVC.

eiens, atq; exercitatio sine ambobus, imperfecta.
 At uero perinde ut in agricolatione primum omni
 um solum bonum expetitur, tum agricola peritus,
 deniq; semen idoneum ac minime fatuum: sic quoq;
 in presenti negotio usu uenit et accidit. Terræ as=
 simulatur ingenium, Agricolaæ præceptor, semini,
 præceptionū traditiones. Ea quidē oīa cōtenderim
 cōiuncta fuisse, ac uelut cōspirasse in omniū, q̄ pas=
 sim celebrantur, animis, Nempe, Pythagoræ, So=
 cratis, atq; item aliorum, eternam qui sunt conse=
 cuti memoriam. Beata res existimatur & diuina,
 si Deus quispiam uni hæc omnia simul largiatur.
 Si quis autem putat, non ita fœlici ingenio & na=
 tura bona præditos, recte tamen ad uirtutem insti=
 tutos atq; exercitatos: quod nature abest, nequa=
 quam sarcire & emendare posse, is sciat se multū
 atq; adeo tota aberrare uia. Nature bonitatem &
 præstantiam corrumpit socordia, stupiditatem &
 uitia emendat, ac corrigit institutio, neq; quicquā
 tam facile, quin è negligentium manibus elabatur.
 Contra quæq; difficilima, cura & diligentia asse=
 quitur. Enimvero, quanta cum facilitate labor ac
 dilis

LIBERORVM.

diligentia res omnes expediat & conficiat, animam si circumferas, in multis cognosces. Stilla saxum cauat, frequens manuum contrectatio ferrum atterit. Rotæ curuatura ui & labore inflexæ, nullo pacto etiamsi opus sit, pristinam rectitudinem recuperare potest, neque incurui histrionum baculi corriguntur. Quin ea quæ natura dedit, ab artificiosa & præternaturali curatione confectis uincuntur. An uero hæc tantummodo uim & præstantiam diligentie indicant? Minime, sed sunt præterea alia infinita. Solum quanquàm per se sit bonum, si tamen negligatur, corrumpitur & sterile scit, imo quo est natura præstantius, eo per negligentiam incultum fit deterius. E regione, quod est plus æquo asperum et horridum, id excultum, egregios producit fructus. Quid arbores? an non neglectæ, tortuose fiunt & sterilescunt? si uera recte curentur, efficiuntur feraces, & fructiferae? Nonne robur corporis per socordiam, delitias, prauamque uiuendi rationem, uelut partus abortiuus perit, atque euanescit? Quis autem tam imbecilla est natura, qui exercitatione eam

PLVTAR. DE EDVC.

non firmet, ac corroboret? Qui præterea equi, si rectè domantur, infessori non fiunt morigeri: & qui indomiti, duræ cervicis ac feroces non euadunt? Neq; de alijs mirari oportet, quando feras quoq; ferocissimas multas labore & industria hominũ cicuratas ac mansuefactas uidemus. Vnde Theſſalus quidam interrogatus, quinam ex Theſſalis essent mansuetissimi, aptè respondiſſe uidetur, qui arma deposuiſſent. Sed quorsum attinet, multis immorari? mos & consuetudo nõ nisi longo tempore inducitur ac confirmatur, cuius si quis uirtutes, quæ mores respiciunt, similes esse dicat, nequa q̄ errare uideretur. Cæterum, ne de his longior fiat sermo, dicendi finem faciam, si modò unum exemplum prius addidero.

Lycurgus Lacedæmoniorũ legislator, cum duos sibi catulos ex eisdem procreatos parentibus, educandos sumpſiſſet, nequaquam fecit similes, reddens alterum gulæ & luxus studiosum, alterum uenationi aptum & idoneum. Congregatis autem aliquando Lacedæmonijs, Magnum, inquit, momentum ad uirtutem possident, uitæ ratio, educatio, præce-

LIBERORVM.

tio, præcepta, & assuefactiones, quam rem illico uobis palam faciam. Adductos catulos in medio cõstituit, èq; regione eorum ollam & leporem: hi ubi sunt soluti, alter quidem celeri cursu ad leporem contendit, alter uerò se ad ollam proripuit. Sed quia Lacedæmonij conijcere nequibant, quid sibi hoc spectaculo uellet, ac quã ob rem catulos istos in publico exhibuisset. Sunt ambo isti, inquit, ex eisdem parentibus, diuersam uerò nasti educationem, hic quidem gulosus, ille aut uenaticus euasit. De uite rationibus & consuetudine hæcenus, sequitur, ut de nutriendi ratione differamus. Mea quidem sententia matres ipsæ infantibus mammas dabunt, eosq; lactabunt & nutriant. Hoc enim maiore cum affectione ac cura exequentur, ut quæ quasi ex ipso usq; utero, & quemadmodum in pro uerbio est, à teneris unguiculis liberos ament & diligant. Nutrices uerò atq; alumne, quasi ascitam & supposititiam beneuolentiam exhibeant: mercede enim ad amorem alliciuntur, & perducuntur. Ipsa quoq; natura declarat matres ipsas debere suos foetus alere & nutrire. Nam eam ob rē

*Mammas
officia
pa libe-
ris.*

PLVT. DE EDVC.

euius quod foetum edit, animanti, lactis alimētum
 suppeditat. Nec minus sapienter providentia uni
 cuique mulieri duas mammas indidit, nullam sane
 ob causam aliam, quam ut si gemellos peperisset,
 duos quoque alimoniæ fontes haberet. Præter ea
 hoc pacto multo beneuolentiores, amicioresq; li-
 beris efficiuntur. Neq; iniuria, magnum enim uin-
 culum beneuolentiæ, conuictus societas & coniu-
 etio. Nam & feras si ab unâ educatis pastisq; se-
 iunguntur, earum desiderio teneri aduertimus.
 Conandum igitur in primis matribus esse arbitror,
 ut dixi, quo ipsæ liberos nutriant, alantq;. Quod
 si nequeant, uel propter corporis imbecillitatem,
 quod sæpe contingit, uel quia ad alios procrean-
 dos festinant, non erunt tamen quæuis obuiæ nu-
 trices capiendæ, sed quantum potest, quæ honestæ
 atque idoneæ probabuntur. Ea sit primum Græ-
 cis prædita moribus, quemadmodum enim corporis
 membra ab ipsa statim natiuitate, ut recta, mini-
 meq; curua nascantur, formare necesse est: ita pue-
 rorum mores ab ipso quoq; initio componere con-
 uenit. Iuuentus enim mollis est formatuq; facilis, ac
 teneris

LIBERORVM.

teneris adhuc eorum animis disciplinae quasi infuso-
 runt, obdurata uero difficulter liquefcunt: ut e-
 nim molli ceræ sine magno negotio signum impri-
 mitur, ita in puerilibus animis disciplinae forman-
 tur. Diuinus itaque ille Plato diligenter mihi uis-
 detur nutrices commonere, ne omnis generis fabu-
 las & sermones coram pueris proferant & los-
 quatur, ne scilicet in ipso statim limine atq; ingres-
 su animos eorū stultitia, prauitateque imbui cōtin-
 gat. Nec minor est in bene monēdo Phocylidis poē-
 tæ conatus, cum inquit: Par est, ut in puerili etiam
 cōstitutos ætate honesta doceamus. Illud quoq; mini-
 me omittendū, seruuolos, q̄ alumnis sunt subseruitu-
 ri, atq; ita unā uicturi, præcipue querēdos esse mo-
 ribus p̄bos et honestos, atq; eos etiā Græcos, lin-
 gueq; expeditæ, ne cū barbaris exercitati, et malis
 morib. præditis, aliqd uitij eorū concipiāt et cōtra-
 hāt, haud inepte puerbio celebratur, Si cū claudio
 cohabites, claudicare disces. Vbi adolouerint, in
 pædagogorū potestatē tradātur, curaq; tū adhibea-
 tur exactissima, ne imprudētes atq; ignari, liberos
 mācipijs, uel barbaris, uel incōstantibus cōmitta-

PLUTAR. DE EDVC.

mus. Etenim quòd hoc temporis à multis fieri in-
 telligimus, est quidem res supra modum ridicula.
 Siquidem quos habent bonæ frugis seruos, ex his
 alios faciunt agricolas, uel nauas, alios mercato-
 res, foeneratores, uel dispensatores. Et si quod re-
 periunt mancipium uinosum, gulæ deditum, atq;
 ad omne negotium inutile, ei liberos sponie offe-
 runt & committunt. Talem natura esse oportet
 pædagogum bonum, qualis Phœnix, Achilles præ-
 ceptor fuisse traditur. Iam ad illud, quod omnium
 est maximum & primum explicandum uenio. Nè-
 pe inculpato uita ac moribus, atq; expertos præ-
 ceptores liberis conquiri debere. Fons enim est,
 & uelut radix futuræ honestatis, si quis rectâ &
 legitimam nanciscatur institutionem. Ac quemad-
 modum agricolæ plantis & arboribus uallos adiu-
 gunt, sic præceptores boni monita & præcepta
 summa cum diligentia iuuentuti, quò mores eorū
 recti crescant atq; euadant, adaptant. An non igi-
 tur merito desputes nonnullos parentum, qui pri-
 usquàm periculum de natos instituturo faciant, nō
 nunquàm per imperitiam, nonnūquàm qd' rerum
 nullam

pasdano,
 203

LIBER ORVM.

nullam experientiam teneant, ignobilibus & obs-
 cursis hominibus, uel etiam infamia notatis, eos
 tradunt ac commendant. Quod si per imprudens
 tiam accidit, non est ita ridiculū, illud uerò per ab-
 surdum. Quid istud inquis? aliquando et si cogni-
 tam habeant, atq; adeo sentiant & intelligant id
 ipsi melius quàm eis dici possit, quorundam magi-
 strorum imperitiam malitiamq; nihilominus eis
 parentes liberos concedere. In hanc fraudem
 impelluntur, uel gratis ac iucundis adulationibus
 uicti, uel amicorum precibus obsecuti. Et qui in
 hac parte se dant amicorum uoluntati, simile quid-
 dam faciunt, perinde, ac si quis corpore malè ha-
 bens amico gratificaturus relicto medico perito,
 qui artis auxilio eum sanare queat, alium capiat,
 qui per imperitiam perdat: uel relinquat nauis gu-
 bernatorem optimum, sequaturq; ad amici preces
 pessimum. Summe Iuppiter, Diiq; omnes, an qui
 patris nomine est præditus, pluris faciat rogantiū
 atq; intercedentium preces quàm filiorum institu-
 tionem? Profecto merito & non abs re Crates ille
 antiquus dixisse uidetur, qui, si fieri posset, con-

PLUTAR. DE EDVC.

scensa editissima urbis parte intentissima uoce ex
 clamandū censuit, Obsecro mortales quo serimini,
 qui quidem in re facienda custodiendaq; omnem
 curam & diligentiam absumentis, Liberos autem,
 quibus ea estis relicturi, parui penditis. Equidem
 ego addendum puto, quod huiusmodi parentes si-
 mile quiddam committere arbitror ijs, qui calcia-
 menta curant, pedes ipsos negligunt. Eo auaritie
 nonnulli patrum processerunt, simulq; tantum libe-
 rorum odium conceperunt, ut, ne magnā soluant
 mercedem, ijdem sequantur ignorantiam, homi-
 nesq; nullius precij liberis præceptores deligant.
 Quare non inepte, sed ualde facete, patrem quen-
 dam animo menteq; carentem Aristippus oratione
 perstrinxit, interrogatus ab eo, quantam merce-
 dē de filij institutione postularet, mille dixit drach-
 mas. Adhæc cum exclamaret ille, Hercules, inqui-
 ens, magna isthæc indicatura, mille nanq; drach-
 mis mancipium comparare possum. Respondit de-
 nuo Aristippus, Emito sane, atq; ita duo habebis
 mancipia, filium & quem emeris seruum. In sum-
 ma, quis non putet rem absurdam, consuesfacere
 pueros

*Sicis non
 in aliq;*

LIBERORVM.

pueros quò dextra cibum capiant, & si forte manum sinistram porrexerint, castigare: ut uero sermones puros et præceptiones eorū aetati congruas audiant, minime prouidere? Verū quid accidit patribus illis admirandis postq̄ filios male educauerunt & instituerunt? Ecce tibi iamiam indicabo. Vbi ex pueris excefferint, ac neglecta recte beneq; instituta uite ratione, in immodicas et beluinas uoluptates præcipites se dederint liberi pœnitentiæ ob eorū proditā institutionem ducuntur, sed tū demum cū nihil cōmodi afferat de eorū flagitijs angere & dolere. Partim enim eorū, adultores & parasitos, hoīes sane infames & scelestos iuuentutisq; corruptores, sibi adiūgūt: partim scorta et meretrices splendidas ac sumptuosas redimūt. Alij se luxui dedūt, alij in talos cōmessationesq; impingunt. Nōnulli etiā ad mala audatiā maiore postulātia accingūtur, adulteria dico, bacchatiōes, et id genus alia, unāq; uoluptatē uel morte comparandā existimāt. Tū, si cū philosophis uersati fuissent, nequaq; se huiusmodi rebus dedidissent, atq; illud Diogenis tenerēt, quo uerbis quidē duriter, re ipsa uero utilis

PLUTAR. DE EDVC.

ter admonet ac præcipit: Ingrederere, inquit, ali-
 cubi lupanar, ut cognoscas uilia à præciosis nihil
 interesse. Equidem, ut rem ad compendium po-
 nam, dum statuo istorum unum esse principium,
 medium ac finem (nempe educationem honestam,
 institutionemq; legitimam) non tam monere, quàm
 oraculum edere mihi uideor, hæc ad uirtutem &
 fœlicitatem sola adiumento esse ac deducere reor
 & censeo. Nam reliqua quæ in uita humana bona
 & expetenda existimantur, exigua nec tanta cu-
 ra ac diligentia digna existunt. Est profecto gene-
 ris nobilitas res præclara, sed proprium quoddam
 parentum & maiorum bonum: Diuitiæ præciosæ,
 sed tamen fortunæ possessio, quæ eas possessori-
 bus sæpe eripuit, nihilq; tale sperantibus sponte ob-
 tulit & dedit. Sunt præterea uelut scopus quidã
 collocatæ & propositæ, uolentibus crumenas col-
 limare ac configere, seruis opmor scelestis & ca-
 lumniatoribus. Tum qd' maximum est, pessimi etiã
 earum sunt participes. Gloria est uenustum ac ue-
 nerandum, sed tamen fragile quiddam. Neq; pul-
 chritudo indigna, quam maximopere expetas, ue-
 runtamen

LIBERORVM.

runtamen fluxa ac momentanea, bona quoq; uale-
tudo magno aestimanda precio, facile commutatur.
Deniq; robur amabile, sed morbo obnoxium & se-
nio. Quid multa? si quisquam de corporis robore
gloriatur, is sciat se tota sententia aberrare, huma-
nae namq; uires quota quæso pars sunt cæterorum
animantium roboris? Elephantorum dico, tauro-
rum & leonum. Solæ artes & disciplinæ in nobis
perpetuæ & diuinæ cognoscuntur. Ex omnibus
autem in humana natura, duo præcipua deprehen-
das, Mentem atq; sermonem: huic quidem mens
dominatur, ipse uerò subseruit, illam neq; fortuna
subigere, neq; calumnia auferre, neq; morbus cor-
rumpere, neq; senectus labefactare potest. Mens
enim sola senescens repubescit, tempusq; quod cæ-
tera omnia tollit, senectute peritiam addit. Bellū
præterea torrentis instar oīa rapiens & loco mo-
uēs, solā institutionē & doctrinā eripere nequit.
Stilpon ergo Megarensis philosophus responsum
memoria dignum dedisse uidetur Demetrio ciuita-
tem captam solo æquanti, percunctantiq; ex eo, nū-
quid perdidisset, Nihil equidem: respondit ille,

PLVT. DE EDVC.

siquidem bellum uirtutem in prædæ nequaquam agit.
 Consona est isti Socratis responsio, qui, cum ipsum
 interrogaret, ut opinor, Gorgias, quid nam de ma-
 gno Persarum rege sentiret, existimaret ne eum
 foelicem: in rebus fortunæ foelicitatem positam et
 sitam esse, negabat. Et quemadmodum puerorum
 institutione nihil neque prius, neque antiquius habē-
 dum esse moneo, ita eam minime corruptam sequā-
 tur, oportet. A panegyricis nugis pueri longe amo-
 ueantur. Siquidem uulgo ac multitudini placere,
 reuera est displicere prudentibus: habeo orationis
 meæ testem Euripidem dicentem, Ego uero ineptus
 sum ut ad populum uerba faciā, sed apud æquales
 et paucos peritior. Qui doctis sunt mali, in popu-
 lo in dicendo elegantiores uidentur. Iam qui suam
 dictionem ad turbulentæ multitudinis gratiam pa-
 rant atque instituunt, eorum uitam etiam plerun-
 que luxuriosam, uoluptuosamque reddi uideo, atque
 id ipsum merito. Nam dum alijs uoluptates conqui-
 runt, negligunt ipsi honestum, atque ita proprijs et
 peculiaribus uoluptatibus honestū ac rectum uix
 præposuerint, ut malint modestiam, quam delecta-
 tionem

LIBERORVM.

tionem persequi. Adde, quam utilitatem aliam filijs proponemus, & quibus bonis alijs ut incumbant atque inhereant eos cohortabimur? Nulla res honesta temere & sine labore uel fit, uel dicitur. Sunt sane pulchra & honesta, ut in pro- uerbio est, difficilia. Orationis extemporalitas negligentiae, facilitatisque temerariae plena de- prehenditur, peculiaris eorum qui neque exor- diendi, neque finis faciendi rationem ullam te- nent. Hoc q̄ amplectuntur dicendi studium, cum in alia uitia multa, tum in immodestiam grauem & loquacitatem nimiam delabuntur. E contrario au- tem diligens meditatio, non sinit orationem extra conuenientem mensuram excidere. Quare Fe- ricles, ut auditu accepimus, cum saepius à populo uocaretur, non uenit, se imparatum esse dicti- tans. Pariter fecit Demosthenes eius, quem dixi, in Repub. administranda amulus. Vocantibus enim eum Atheniensibus sententiae dicendae caus- sa, recusauit uenire, ut qui paratus atque instru- ctus non esset. Ceterum haec fortassis tanquam sine certo autore commentum quoddam uides

PLVTAR. DE EDVC.

ri poterunt, sed tamen quæ sit meditationis comoditas, ipse in oratione cōtra Mediam apertè ponit. Sic ait, Equidem me meditatū esse fateor, neq; id, quàm diligentissimè potuerim, executum nego: ac reuera miser & infœlix essem, si talia tā taq; perpeffus, quæ de his dicturus sum, negligērem. Neq; tamen extemporalitatem omnino imbandam, aut ubi res offeratur idonea non usurpandam censeo, quin ea pharmaci loco utemur. Quousq; ex pueris excesseris, ne quid temerè dicas uelim: postea uerò ubi radices egeris, tum, si tempus postulet, liberè ut loquaris decet. Etenim quem admodum longo tempore in uinculis habiti, si soluantur, nihilominus propter diutinam uinculorum consuetudinem claudicant, pari ratione, qui orationem suam diu constrinxere, si quando ex tempore sit dicendum, idem orationis filum retinent.

Si autem pueri ad id dicendi genus admittimur, ea extrema uaniloquentiæ causa existit. Ferunt pictorem quendam ignobilem & miserum Apellitabellam ostendisse, dixisseq; hanc ego iamiam pinxi: illum uerò respondisse, Etiam si non dicas, uideofestman=

LIBERORVM.

deo festināter esse pictam, atq; illud magis miror,
 qui non pinxeris plures tales. Sed redeo ad eam,
 quam initio institueram orationem. Quo pacto di-
 cendi genus theatrale & tragicum mea sententia
 uitandum, ita quoq; dictionis exilitas & humilitas
 fugienda existimatur, quandoquidem oratio tumi-
 da Rebus pub. incōmoda, exilis aut commouendis
 animis perq̄ inutilis. Nam ut corpus non modò sa-
 num, uerū etiam habitudinis bonæ esse oportet,
 sic orationem non modò à uitijs integram, sed &
 solidam uehementemq; existere conuenit. Tuta
 nanq; laudantur, sed cum periculo tentata & que-
 sita, admirationem insuper habent. Idem de ani-
 mi affectu sentio, ut eum neq; audentem, neq; timi-
 dum & ignauū esse oportere existimem. illud enī
 in impudētiam abit, hoc uerò in seruitutem rapit.
 Mediam autem si quis in omnibus exactissimè se-
 cet atq; ingrediatur uiam, id summæ artis statui-
 tur. Porro quantum institutionis memini, quæ mea
 sit de ea sententia, explicabo. Orationis membro-
 rumq; eius similitudinem perpetuam inepti ad li-
 teras ingenij non paruū iudicium puto, tum ad ex

PLUTAR. DE EDVC.

ercitationem actionemq; rem fastidiosis, atq; om-
 nino intellorabilem: unus enim atq; idem semp mo-
 dus in omnibus rebus satietatem: contra, uarietas
 ut alias in omnibus quæ uel spectantur uel audiu-
 tur, delectationem parit. Consentaneum igitur est
 ne igenuos pueros ullam præterea ex Cyclicis di-
 sciplinis non audiuisse & uidisse sinamus. Eas o-
 mnes obiter ac uelut degustantes discant. Nam fie-
 ri non potest ut in omnibus ad perfectionem eua-
 dant. Philosophia autem cæteris præponatur: hu-
 ius sententia meæ tanquam simulachrum quoddã
 afferre, ac sub oculos ponere possim. Pulchrum
 quidem habetur multas peragrasse & uidisse ur-
 bes, sed tantũ in optime cõstituta cõstitisse, id tan-
 dem utile. Eleganter dixit Bion phũs, perinde ut
 proci, qui ipsa Penelope potiri nequuerunt, cum
 ancillis & pedissequis consueuere: Sic qui ad phi-
 losophiam aspirare non potuerunt, in alijs nul-
 lius precij disciplinis se macerarunt, & exhausce-
 runt: itaq; philosophiam tanq̃ caput & arcem re-
 liquæ institutionis ac doctrinæ ponemus & consti-
 tuemus. Dux sunt corpori curãdo ab hominibus re-
 pertæ

LIBERORVM.

per se artes, Medica & Gymnastice. Altera uale-
tudinem, altera habitudinem bonam affert. Sola au-
tem philosophia morborum, ægritudinumq; animi
est remedium. Per hanc enim eiusq; auxilio, quid
honestū, quid turpe, qd iniquū, deniq; ut breuiter
dicam quid sequēdum fugiendum ue sit. Tum quo
pacto Dijs, quo pacto parentibus, quo pacto natu
maioribus, item quomodo legibus, & quomodo ser
uis utamur, intelligimus ac cognoscimus. Oportet
Deos colere, parentes honore prosequi, natu
maiores reuereri, legibus obsequi, magistratibus;
parere, amicos amplecti, aduersum mulieres pud
cos esse, filiorum amantes, in seruos non ualde con
tumeliosos, & quod rei caput est, neq; in prosperis
gaudio efferi, neq; in aduersis nimium angī,
neq; in uoluptatibus diffluere atq; eneruari, neq;
iratos in behuinam impatientiam rapi. Equidem
ista ex omnibus bonis à philosophia profectis, pri
ma & preciosissima esse iudico, fœlicitas nanq; à
magnanimitate orta, uiri fortis esse censetur, ci-
tra inuidiam parta, obsequentis & mansueti.
Ratione autem uoluptates superare, sapientū, &

PLVTAR. DE EDVC.

iræ temperare, nõ uulgaris & cuiusuis. Perfectos
 eos statuo, qui cum ciuili uitæ ratioe philosophi
 am iungunt, ac ueluti miscent, ut qui duobus, quæ
 in uita hominis sunt, bonis maximis & præstantissi
 mis sint potiti, uita scilicet in commune utili, dum
 Rempub. gerunt, atq; illa tranquilla & serena,
 cum in rebus philosophicis occupantur. Nam cum
 tres sint uiuendi rationes, quarum una in actione,
 altera in meditatione consistat, tertia sit uolupta
 ria, hæc quidem est dissoluta, uoluptatum serua,
 beluina & indecens: illa uerò in meditatione posi
 ta, si actione careat, inutilis existimatur. Quæ
 autem agit & operatur, nisi philosophiam sociã
 habeat, inelegans & à recto aberrans. Pro uirili
 igitur conabimur, simul Respub. administrare, si
 mul philosophiæ incūbere iuxta cuiusq; temporis
 statum & rationem. Ita Rempub. administrauit
 Pericles, ita Archytas Tarentinus, ita Dion Syra
 cusanus, ita Epaminūdas Thebanus, quorum utriq;
 magna intercessit cum Platone consuetudo. De
 institutione & doctrina plura dicere, non uideo
 quorsum conducat. Præterea tamen utile erit,
 immo ne-

LIBERORVM.

immo necessarium, antiquorum scripta paranda
 non negligere, sed conquirere ea & colligere. Et
 quæ admodum in re rustica contingit, ita quoq; non
 librorum possessio, sed usus, est eruditionis instru-
 mentum, eamq; uelut ab ipso fonte conseruat. Ne-
 q; ut corporis exercitationes negligamus conue-
 nit, sed missis ad palestræ præfectos liberis, eas cõ-
 modè coli curemus, & propter corporis eleganti-
 am, & ob robur parandum. Siquidem in pueris bo-
 na corporis habitudo magnum habetur pulchræ se-
 nectæ fundamentum. Deinde quemadmodum in trã-
 quillitate res ad tempestatem necessarias quærere
 & parare oportet, ita in iuuenta temperantiã &
 modestiam senectuti uiaticum reponere decet. Eo
 uerò modo corporis labores instituentur, tempera-
 bunturq; ne illis exhausti ad literarum studia defi-
 ciamus. Nam Plato ait, somnum & laborem studijs
esse inimicos. Sed quid in his tantopere moror,
 quin illud quod omnium est præcipuum, quampri-
 mùm eloquor? Sunt pueri ad certamina bellica ex-
 ercendi, cum iaculando, tũ sagittando, uenandoq;
 res enim prælio deuictorum sunt uictoribus præ-

PLVTAR. DE EDVC.

mia preposita, bellum autem in umbra formatam
 corporis habitudinem non recipit. Qui tamen
 agilis est miles, bellicisque certaminibus assuefa-
 ctus, athletarum & hostium ordines, facile per-
 rumpit. Dicat aliquis: Tu ingenuorum puerorum
 institutionis exempla pollicitus, deprehenderis pa-
 lam pauperum ac populariū educationem paruisa-
 cere & contemnere, solisque diuitibus formulas ido-
 neas, præcepta dare uelle. Ad hæc respōdere sine
 magno negotio possum: Cuperem equidem omni-
 bus ex æquo commodam fore educationem, uerum
 si qui sunt, quibus adeo exigua est familia, ut per
 inopiam meis monitis uti nequeant, ij fortunam, nō
 me, qui huiusmodi attuli cōsilia, accusent. Quantū
 igitur possunt, pauperes etiam, cōtendant atq; eni-
 tantur, optimam puerorum educationem institue-
 re ac persequi. Quod si datur minus, ea saltem,
 qua possunt, utantur. Hæc obiter dicenda ac per-
 stringenda putauī, quo alia etiam ad rectam iuuen-
 tutis educationem pertinentia subiungam. Pueros
 ad honesta studia, uerbis & monitis, non plagis ac
 uerberibus perducēdos esse affirmo. Videtur enim
 ista ser=

LIBERORVM.

*ista seruatorum conditioni magis quàm ingenuorum
 conuenire : fastidiunt nanque & abhorrent labo-
 res, propter plagarum dolorem, tum propter con-
 tumeliam. Laus uero & uituperatio omni crucia-
 tu in ingenuis sunt efficaciores, illa nimirum ad
 honesta concitans, hæc à uitijs coercens. Vicißim
 autem obiurgationibus & laudibus utemur. Cuius-
 que eos aliquando increpationibus gaudere sen-
 serimus, in pudorem deducemus, mox laudibus
 reuocabimus. Quam re nutrices nobis imitan-
 de proponuntur, quæ infantibus eiulantibus, ut
 eos solentur, dant denuo mammam. Neq; tamen
 laudibus inflentur atq; attollantur, tumescunt e-
 nim nimis laudibus, delictioresq; fiunt. Porro, ui-
 di patres nonnullos, quibus amor nimius in odij cau-
 sam uertit: sed quorsum istuc pertinet quod dicere
 uolo, id, ut oratio fiat clarior, exemplo ostendam.
 Dum festinant, quo pueri quàm citissime in o-
 mnibus ad primas aspirèt, immodicos eis imponunt
 labores, in quos uelut renuentes incidunt, at-
 que alijs etiam grauati ærumnis, inuiti ad di-
 scendi munus accinguntur, neq; facile tradita di-
 scunt.*

PLVTAR. DE EDVC.

scunt. Vt enim plantæ aquarum mediocritate aluntur, abundantia aut suffocantur, ita animus modicis laboribus augetur, nimis uerò obruitur. Itaque pueris remissio quædam à laboribus concedatur, in quo meminisse debemus, uitam humanam in laboris laxationem & intentionem esse diuisam.

Hinc non modò uigiliæ sunt repertæ, sed & somnus: non modò bellum, sed & pax: non modò tēpestas, sed & serenitas, non modò operatiōes, sed & feriæ. Atque ut breuiter dicam, Requies est laboris condimentum. Neque id in animantibus solum, uerumetiam in inanimis usuuenire uidemus. Siquidem arcus & lyras remittimus, ut aliquando interdere possimus. In uniuersum dico, corpus quidem seruari repletionem, abstinentiaque, animum uerò labore remissioneque eius. Sunt patres nonnulli increpatione digni, ij enim posteaquã pedagogis & magistris pueros commisere, ipsi institutioni neque oculos neque aures amplius adhibent, qui sanè officio suo quàm longissimè recedunt. Ad ipsos enim spectabat subinde paucis interiectis diebus de pueris specimen capere, neque in mercenarij studio spẽ omnem

LIBERORVM.

omnem sitam habere, illi nimirum, si sibi rationem ubiq; reddendam sciant, maiorem curam & sollicitudinem in pueros impendent. Huc Hippocomi dictum magna cum gratia quadrat, Nihil æquè pingue facere equum atq; domini oculum. In primis puerorum memoria exerceri atq; assue fieri debet, quippe quæ scientiæ sit repositorium. Vnde Musarum matrem Mnemosynen esse sunt fabulati, sub inuolucro indicantes, nihil ita ut memoriam producere & alere posse. Hæc quidem in utramq; partem exercenda uenit, siue natura & ingenio ualeant, siue obliuiosi sint pueri. Naturæ enim abundantiam confirmabimus, defectum sarcinemus, atq; illi quidem alios, hi uerò seipsos uncent. Egrege igitur dicit Hesiodus: etiamsi paruum paruo addas, si tamen id frequenter facias, efficietur forsitan magnum quiddam. Neq; patrum quenquam lateat, memoriæ partem, quæ in discendo adhibetur, non solum ad eruditionem, sed ad quascunq; uitæ actiones non minimum adferre momentum, quandoquidem rerum præteritarum memoria & recordatio, benè consulendi de futuris exemplum

PLUTAR. DE EDVĆ.

præbet. A turpiloquio pueri amoueantur, nam oratio facti umbra esse dicitur à Democrito. Comes deinde ut sint, atq; affabiles detur opera, siquidẽ nihil tam odio dignum quàm difficiles mores. Neque etiam familiaribus sint odiosi, neq; se ita comparent, ut re aliqua proposita omnino nemini concessuri. Non solum uincere est honestum, sed & uinci scire ubi uictoria nociua sit futura, est namque reuere Cadmea uictoria. Locupletissimum eũque sapientissimum testem habeo Euripidem dicentem. Si duo differant alterq; ira commoueatur, qui non repugnauerit, is merito sapientior habetur. Ea nunc dicenda restant, quæ nullo ex hætenus dictis sunt inferiora, quin immo magis iuuentuti appetenda. Hæc dico, uitam agere minime delicatam, linguam continere, iram superare, manus abstinere. Cæterum de singulis, quantum unumquodque possit, seorsim explicandum uidetur, exemplis enim cognitu facilia fient. Ut uero ab eo, quod ultimo loco posueram, principium faciam. Reperturũ aliqui manus illicitis lucris adhibuisse, atq; omnem antea uitæ laudem amisisse, Gylippus Lacedæ

LIBERORVM.

Lacedæmonius, quoniam sacculos pecuniarum soluerat, Sparta est exactus: iræ nõ esse obnoxium, id sane uiri est sapientis. Socrates cum eum iuuenis quidam ualde audens ac impurus, calcibus impetiuisset, uideretq; ob eam rem circumstantes indignari, ita ut iam illum persecuturi essent. Nũ etiã, inquit, si me a sinu calce percussisset, uos in illum recalcitrare uelletis? minime tamen propositũ suũ tenuit. Nam omnes nihilominus adolescẽtem insecuti calcitronemq; subinde in clamãtes, ad restim usq; adegerũt. Ad hæc Aristophane nebulas edẽte, omniq; eum afficiente cõtumelia, cũ ex familiarib. quidã ea recitasset & reprehẽdisset, percõtatus, An nõ indignaris Socrates? respõdit, Minime gentiũ, p̃inde enim ut in cõuiuio aliquo magno, in theatro perstringor. Sunt isti cognata et similia quæ Archytas Tarẽtinus et Plato fecisse tradũtur. Ille enim cum à bello, in quo imperator fuisset, domum reuerteretur terramq; incultã cõspiceret, uocato eius cultore, Plorares, dixit, nisi ualde iratus essem. Plato aut in seruũ luxui deditũ planeq; sceleratũ cõmotus, Speusippo sororis filio, quẽ ob eã

rem uocã

PLVTAR. DE EDVC.

rem uocauerat, dixit, Hunc tu abductum pulsato,
 ego ualde irascor. Difficile est imitatu, inquis, fa-
 teor, attamen quātum potest, enitendum nobis est,
 ut istorū innixi exemplis, immodicam illam & pla-
 nē furentem iram temperemus ac cohibeamus. Ne-
 q; nos probitatis illorum atq; experientie sumus
 emuli modò, sed nihilo inferiores illis, ac quemad-
 modum sapientie sacerdotes, quoad eius fieri po-
 test, ista ut auellamus atq; imitemur conabimur.
 Nūc, quemadmodum proposui, superest ut dicam,
 quo pacto sit lingua coërcenda, Id si quis rem ui-
 lem & facilem putat, plurimum à recto aberrat.
 Sapientie nāq; datur & adscribitur, taciturnitas
 oportuna, atq; omnis orationis laude est præstan-
 tior. Maiores itaq; nostri uidentur secreta institu-
 isse sacra, ut in his tacere docti & assuefacti, quē
 à Dijs cōcepimus timorem, eum ad secreta humana
 custodienda transferremus. Neq; quenquam tacu-
 isse pœnituit, locutos autem esse, plurimos. Tum
 tacitum efferre & propalare, per q̄ facile, sed qd̄
 semel dictum est, reuocari nequit. Multos auditu
 accepimus, ob lingue incontinentiam, in calamita-
 tes maxs

LIBERORVM.

Des maximas decidisse, quos quidem missos faciam,
 unius saltem aut alterius, exempli causa, memine-
 ro. Ptolemæus philadelphus, Arsinoën sororem
 cum uxorem duxisset, dixissetq; Sotades, In fora-
 men impium aculeum immittis, est is in carcerem
 coniectus, ubi multo tempore contabescens intem-
 pestiue loquacitatis poenas non immeritas dedit,
 atq; ut alijs risus materiam exhiberet, ipse se diu mul-
 tumq; plorauit. Similia sunt, atq; adeo grauiora,
 quæ Theocritus sophista dixit, & passus est. Im-
 perauerat Alexander Græcis uestes purpureas pa-
 randas, quo post reditum iusta uictoriæ belli barba-
 rici exolueret. Ad id cum à populis in capita con-
 ferretur argentum, Prius, inquit, Theocritus, du-
 bius eram, iam apertè sentio hanc esse purpuream
 Homeri mortem. Ob qd' dictum inimicum habuit
 Alexandrum. Idem Antigonus Macedoniae regē
 luscum, oculi defectu exprobrato in iram non me-
 diocrem commouit. Miserat is ad illum Eutropio-
 nem archimagirum, iam tum ad dignitatem eue-
 ctum, utq; rationem daret & acciperet, uolebat:
 hæc cum sæpius ad Theocritum detulisset, scio

PLVT. DE EDVC.

inquit, q. p. me crudum Cyclopi uis apponere, ita
 exprobrans alteri quod mutilus, alteri quod eoco-
 rum magister fuisset. Ad quæ Eutropion, & tu igi-
 tur caput non habebis, effrenatæq; huius dicacita-
 tis atque insanie poenas pendes. His regi renuncia-
 tis, misit is continuo aliquos qui illum interficeret.
 Pueri quoq; quod omnium est sanctiss. imprimis as-
 suefiant ueris dicendis, mendaciũ enim seruile quid-
 dam est, omniumq; hominum odio dignum, neq; ser-
 uis mediocribus ignoscendũ. Quæ hætenus de pue-
 rorum decore & modestia differuimus, sine ulla du-
 bitatione et diligenter sunt pronunciata, sed quæ
 sequuntur, in his sum incertus, ac diuerse trahor,
 iam huc, iã illuc iminens, uelut in statera constitu-
 tus, neutro tamen declinare possum, multumq; ue-
 reor & timeo seu rem istam suadeam, seu dissua-
 deam. Verum utcunq; se habet, est tamen proferen-
 dum. Quid istuc inquis? num puerorum amatoribus
 permitti debeat, ut cum ipsis uersentur & cõ-
 suetudinem habeant, an uero sit potius magisque
 conueniens, ut ab eorum congressu ac familiari-
 tate arceantur repellanturque. Siquidem respici-
 cio in

LIBERORVM.

in patres tristes illos, duros atque acerbos, quæ
 liberorum contumeliam minime ferendam ama-
 rum conuersationem iudicant, uereor eius
 se auctor & suasor. Contra, sicut Socratem,
 Platonem, Xenophontem, Aeschinem, Cebetem,
 omnem illum ordinem uirorum, qui simul ma-
 gnos amores probauerunt, simul iuuentutem
 et doctrinam, ciuilitatem, morumque probi-
 tatem perduxerunt, intueor, illico alius fio, atque
 imitationem illorum deflecto. Suae quoque sen-
 tentiae affinem & socium habent Euripidem di-
 centem, Atqui est amor quidam alius in mortali-
 bus animi iusti, modesti, & boni. Neque quod
 dicto cum diligentia & gratia dixit, prae-
 tendendum, ait uero: Bene meritis liberum ac li-
 bertum esse debere, ut quos uelint ament. Eos
 uero qui pulchritudinem atque etatem seque-
 rentur, abigendos esse: Qui uero animum am-
 ptererentur ac suspicerent, omnino compro-
 bandos, Tum eos amores, Thebis & Elide
 uerentur, quique Cretensis appellaretur rap-
 tuitandos, qui uero Athenis et Lacedaemonem,

PLVTAR. DE EDVC.

accipiendos, atq; eum etiam qui in pueros existit, qui
imitandum. De ijs quisq; pro sui animi sententia fiat,
statuat, ego uero quoniam de puerorum institutio- am n
ne recta & elegantia dixi, ad adolescentiam transtat p
sibo, de ea quoq; pauca dicturus. Sape increpare, u
solitus sum nonnullos pessimaram consuetudinume, p
auctores, qui pueris quidem pædagagos, & magi- is o
stros præfecerunt, Adolescentes autem impetus ibid
suos liberi exequi permiserunt, cum diuersum fa- lori
cere longe fuisset consultius, maioreq; cura in istis ut e
quam in pueris cauere. Quis enim nescit puerorū oris
errata parua esse, atq; omnino sanari posse, ut quæ ludi
forte, uel pædagogi contemptu, uel mandatorum ranc
magistri neglectu orientur. Iuuenum autem deli- i à n
ta sæpenumero per magna & calamitosa conspi- liqu
ciuntur, nimirum uentris studium nimium, paternæ yth
pecunie furta, tali, commestationes, potationes, iau
uirginum amores, ædium, uxorunq; alienarum exor, n
pugnationes. Horum igitur impetum summa cura affer
& diligentia restringere ac cohibere oportebat. aud
Nam uis uoluptatum, & conamen, lasciuum quid- b m
dam est, temerarium, & freno indigens, ideoq; ni- er an
si quis

LIBERORVM.

quis hanc etatem diligenter obseruet ac custos
 tialiat, inscius atq; imprudens uitij concipiendis, an
 io am materiamq; præbuerit. Ad prudentes itaq; spe
 an lat patres hoc tempore in primis cauere, custodi
 are, uigilare, & ad modestiam adolentes reuoca
 um e, præceptis, minis, precibus, consilijs, et promiss
 giis ostendere: præterea exempla delapsorum per
 tusibidinem in calamitates, per fortitudinem uero
 fa=loriam & laudem natorum. Duo namq; sunt, ue
stisut elementa & principia uirtutis, expectatio ho
rioris, & timor supplicij. Illa ad rerum honestarum
 ueludia alacriores uehementioresq; hic ad mala pa
 um randa tardiores facit. In summa, arcendi sunt pue
 li=i à malorum consortio et consuetudine, fere enim
 pi=iquid improbitatis illorum deportant. Id quod
 na=ythagoras quoq; sub inuolucris quibusdã denun
 es, iauit ac præcepit, ea ego proposita interpreta
 i exor, maximum enim momentum parandæ uirtuti
 ura=ferre uidentur. Ne gustaris ea, quibus nigra est
at. auda, id est, ne familiaritatem habeas cum ijs, qui
id=b morum improbitatem tetri existimantur. Sta
 ni=eram ne transilias, habenda est ingens iustitiæ ræ
 quis

PLVTAR. DE EDVC.

tio, eaq; minime omnium transgredienda. In chœ-
 nicem ne insideas, inertiā fugias, ac de uictu ne-
 cessario parando prouideas. Ne cuius dexteram
 inieceris .i. non facile & temere cuius conciliare.
 Arcū annulū ne gestato, siquidem uitam studiose
 oportet colere; neq; eā uinculis astringere. Ferro
 ignē ne fodito, iratū ne laceffas, neq; n. decet, sed
 cōcedere iratis longe est potius. Cor ne edito, ani-
 mum ne lēdas, ipse curis eum conficiens. Fabis ab-
 stineto, ne te administrationi Reip. admisceas. Nā
 antiquitus suffragia per fabas ferebantur, quibus
 Reip. administrandæ munus uel deferebatur, uel
 abrogabatur, nonnunquā etiā infligebatur pœna.
 Cibū in matulā ne immitas, ostenditur uero serme-
 nem urbanū in hominis improbi animū nequaquā
 iniiciendū, quādoquidē oratio sit animi alimentū,
 quā hominū nequitia impurā reddit. Ne reuertari
 cū ad finē pueneris .i. quādo moriturus uitæ finem
 adesse uides, id æquo seras animo, neq; te afflictes
 Sed reuertar ad id, q̄ initio orationis p̄posueram.
 pueros ut segrege, dixi, ab omnibus malis homin-
 bus, imprimis aut̄ ab adulatoribus. Et qđ ego, cum
 sepe.

LIBERORVM.

Sæpe, tū apud multos parentū prædicare soleo, iā
 quoq; assero & confirmo. Nullum nimirum esse ho-
 minum genus pestilētius, quodq; magis ac celerius
 præcipitē det iuuentutem, quā adultores. Patres
 enim simul cū liberis radicitus euertunt, dū illorū
 senectutem, istorum uero iuuentā miseram atq; af-
 flictam habent, eorumq; consilia uoluptate uelut
 esca inuitabili cōdita exhibēt, liberos diuites pa-
 tres sobrios esse iubent. Contra, illi inebriari, isti
 modestos esse et tēperantes: illi lasciuire, isti pars-
 monia studere: illi absumere et prodigere, isti opus
 facere: illi otuari, uitam enim temporis punctū esse
 dictitant, quapropter ueram, non uilem & umbra-
 tilem uitam degere oportere. Tum non sunt nobis
 respiciendæ patris minæ, dictitant, est senex deli-
 rus, capularis, & larua, eum breui sublimem esse
 renus. Nec desunt qui scorta polliceantur, indicāt
 ac compellēt uxores alienas, ac quod patris in sene-
 ctute uiaticum esse oportebat, imminuerint ac de-
 prædati sint. Quid multa? scelestum est hominum
 genus, amicitias simulans, omnisq; libertatis & in-
 genuitatis expers. Adulantur diuitibus, pau-

PLVTAR. DE EDVC.

peres despiciantur habent, tãquam ex lyrica arte ad
 iuuenes delati, hiãt ubi reges riserint, animi sunt
 supposititia quedam & spuria uitæ membra. Ac
 dum ad diuitũ nutum uiuunt, fortuna & conditio
 ne sunt liberi, uoluntate serui. Et si nulla affician
 tur contumelia, tum sibi iniuriam fieri arbitrãtur,
 ne. s. frustra atq; immerito cibum cepisse uideãtur.
 Idcirco, si quisquam patrum recte educationis libe
 rorum curam habet, is sane abominandas istas feras
 abiget atq; omnem familiarium malitiam repellet,
 soli nanq; isti optimo cuiq; ingenio corrupendo suf
 ficiunt. Sunt hæc quidem honesta & recta, quæ ue
 ro post dicentur, temperata & humana. Neq; ue
 lim patres omnino difficiles ac duros natura esse,
 sed sæpenumero aliquid delictorum iuuentuti tri
 buere ac condonare, & meminisse, se quoq; olim
 iuuenes fuisse. Et quemadmodum medici amara me
 dicamenta dulci aliquo liquore temperantes, dele
 ctationem, uelut uiam ad utile inuenerunt. Sic præ
 sentes obiurgationum seueritatem mansuetudine
 mitigabunt, atq; aliquando liberorum cupidini in
 dulgebunt, habenas laxabunt, nonnunquam addu
 cent,

LIBERORVM,

cent, atq; omnino æquo animo ferent errores & contigent. Sin minus, ira perciti, cito tamen defruescent. Magis enim conuenit, patrē in iram prouum esse quam, eam diu tenere: ira nanq; diuturnitas, animusq; ad recōciliandum difficilis, nō paruum est odij in liberos argumentum. Neq; incommodum fuerit, peccata quædam neq; rescuisse uideri, ijsq; oculorum auriumq; hebetudinem, quam senectus afferre solet, prætexere: ita ut quanquā, quæ fiant, uideamus atq; audiamus, ea tamen nos uideri et audire dissimulemus. Verum enim uero amicorum errata ferimus, quid mirum si idem in liberis faciamus? accedat & illud, quod seruorum sese ingurgitantium ebrietatem sæpe non reprehendimus. Parcior fuisti aliquando, præbe sumptus: indignatus es aliquando, da etiam ueniam: per seruum pauit aut imposuit, iram contine. Ex agro sustulit iugum. Redijt uesper ebrietatem spirans, ignota. Unguentum olet, tace. Hoc quidem pacto lasciuens iuuentus domatur. Quod si qui sunt à uoluptatibus omnino uicti & superati, neq; obiurgationibus quicquā deserunt, tales tu nuptijs uincito,

PLUTAR. DE EDVC.

id enim est ualidissimum iuuentutis uinculum. De-
 spondere autem oportet filijs neq; multo nobilio-
 res neq; ditiores. Sux namq; conditionis parem du-
 cere, est sapientis. Nam qui multo prestantioribus
 se iungunt, non uxorum mariti, sed dotis serui im-
 prudentes efficiuntur. At uero pauca ubi addidero,
 preceptiones nostras obsoluam. Ante omnia oportet
 patres omni uitio uacuos esse, atq; in omnibus,
 que fieri debent clarum de se ipsis exemplum libe-
 ris exhibere, quo in uitam eorum tanquam in spe-
 culum intuentes à uerbis operibusq; turpibus auer-
 tantur. Eo fit, ut, qui errantes & delinquentes fi-
 lios increpant, dum ipsi eiusdem delictis impliciti
 tenentur, sub illorum nomine se ipsos reos agant.
 Qui uero turpem agunt uitam ij ne seruos quidem,
 tantum abest ut liberos, libere corripere audent.
 Adhuc delictorum eis auctores & magistri existunt.
 Vbi enim senes reperiuntur impudentes, ibi neces-
 se est iuuenes conspici impudentissimos. Totis igitur
 uiribus sunt paranda, que liberos ad modestiam
 inuitent ac deducant. Imitabimur Eurydicen, que
 quanquam ex Illyrico tribarbara esset, ut tamen
 filij recte

LIBERORVM.

filij recte instituerentur ac discerent, prouecta iam
ætate se ad litteras contulit. Ac quanto in liberos
fuerit amore, satis abundeq; declarat epigramma,
quod Musis dicauit, Eurydice Hieropolitana hanc
telam musarum concepto amore, posuit. Ipsa enim
cum iam pubescentium liberorum mater esset, lite-
ras orationum præceptionumq; monumenta disce-
re tentauit & studuit. Omnes istas quas diximus,
præceptiões, tenere ac complecti, uoti fortassis po-
tius fuerit quam admonitionis. Immo multas
saltem ex ipsis consequi, fœlicitatem res-
quirit & diligentiam multam, sed
tamen natura humana ea effice-
re ac præstare potest.

FINIS.

PHILIPPE EDVC.

PHILIPPI ME
LANCHTHONIS, DE IN-
stituendis pueris, præ-
cepta.

DEBENT adolescētes incossu,
uestitu, sermone & gestu, mode-
stiam summa diligentia conserua
re, pertinet enim ad animum, si
quid in his ineptiarum fuerit, nō
modo quia dissimilitudo, & nouitatis adfectatio,
sunt indicia uanitatis. Capti enim his nugis, miri-
fice sibi placent, ac sese mirantur. Sed etiam quia
leuitatem animorū et pleraq; ingentia uitia alūt.
Nam cum initio in paruis rebus discesserint à com-
munibus moribus, & adsueuerint iudicia grauiū
uirorum contemnere, fit, ut paulatim omnem pudo-
rem ac uerecundiam, demde publicarum legum me-
tum, prorsus ex animo eijciant. In Tigellio taxat
huiusmodi uarietatem morū Horatius, cum ait, Nil
æquale homini fuit illi, &c. Sed multo grauius ho-
mini uitia notauit in Iuliano Imp. Gregorius Na-
Zanzenus,

LIBERORVM

Zanzenus, coniecturam ex illis faciens de animo.
 Qui locus pueros admonere potest, ut maiorem curam adhibeant, ne quid motu, statu, sermone, ornatu, tanq̄ in actione, inde eorum admittant, quodque ab approbatione oculorum atq; aurium in bonis uiris abhorreat. Idem præcipit Paulus 1. Thess. 4. cum ait. *ἵνα ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς ὡς ἡμεῖς*

MALAE INSTITVTAE

iuuentutis exemplar, Iulianus
 Imperator, ex Gregorio Naz-
 zianzeno, Philip. Mel.
 interprete.

HAec alij experientia cognouere, & naturã eius licentia declarauit, qua uti cœpit postq̄ imperio potitus est. Ego multo ante præsenſi, cū Athenis eum uiderem. Nam cum aduersus fratrem nouarētur res, illò uenerat se purgaturus. Duplex autem ferebatur caussa eius peregrinationis: altera honesta, ut lustraret Græciam & scholas. Altera arcana & paucis nota erat, ut cum idololatriæ de sua uoluntate cōmunicaret, cum nondum lice-

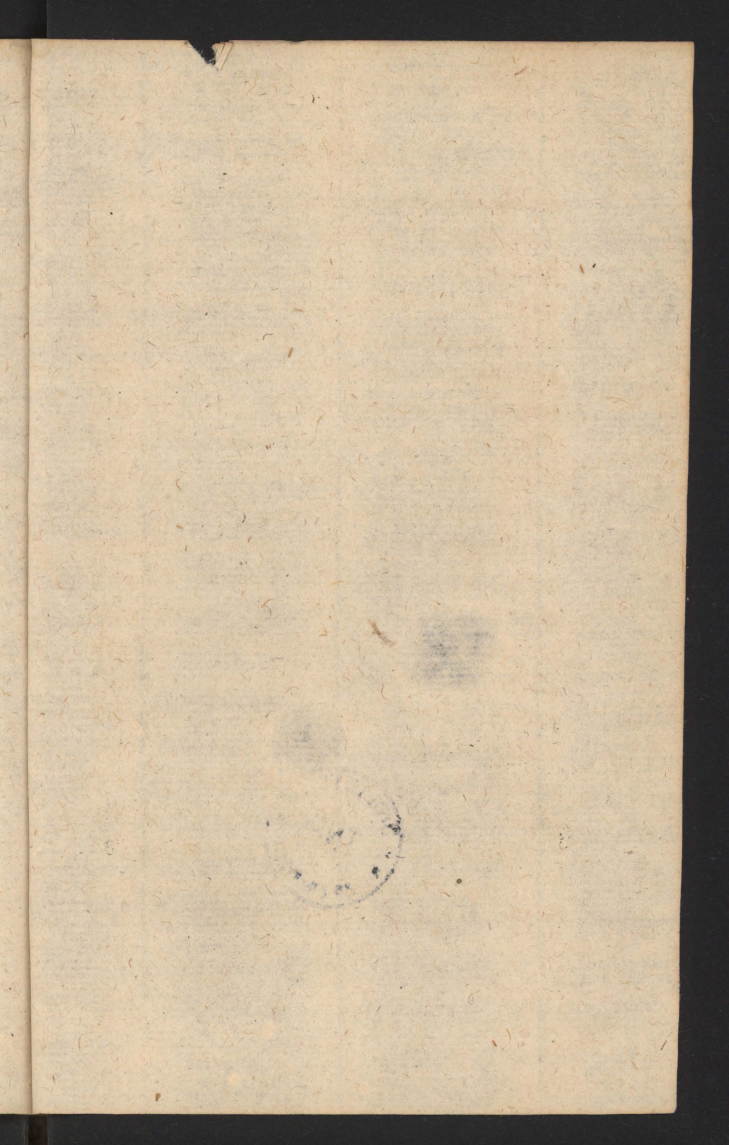

PHILIP. DE EBVC.

ret admodum cōsuetudinem habere cū gentilibus?
Tum ego de Iuliano probe diuinaui, tametsi non
sim uates, sed fecit uatem morum Iuliani inconstan-
tia & magnitudo admirationis. Est enim ille, ut
aiūt, optimus uates, qui bene cōiectare nouit. Itaq;
mibi minime bonæ mētis inditia uidebantur. Versa-
tile collū, uibrātes humeri, & uicissim exultantes,
Aspectus tristis, oculi passim uagantes, & truculē-
tiam præ se ferentes. Pedes instabiles, & alternis
geniculantes. Nasus contumeliā spirans & fasti-
dium. Habitus oris ridiculus, quoquo modo se cōpo-
neret. Cachinni immoderati. Hiatus ingēs, nuere,
renuere tacitū, sermo interruptus. Interrogatio-
nes confusaneæ ac stultæ. Responsiones nihilo sa-
niores, & ad irridendum auditorem composite,
nullo ordine incogitanter effusæ. Quid singula
depingam? Talis mihi anteq̃ accederet ad Remp.
uisus est, qualem postea res gestæ ostenderūt. Et si
qui adessent eorum, qui ibi uel audierunt, uel anī
mauerterūt illa, hōs testes facerem, me,
postq̃ illa uidi, dixisse: O quantū ma-
lum alit Respub. Romana.

FINIS.

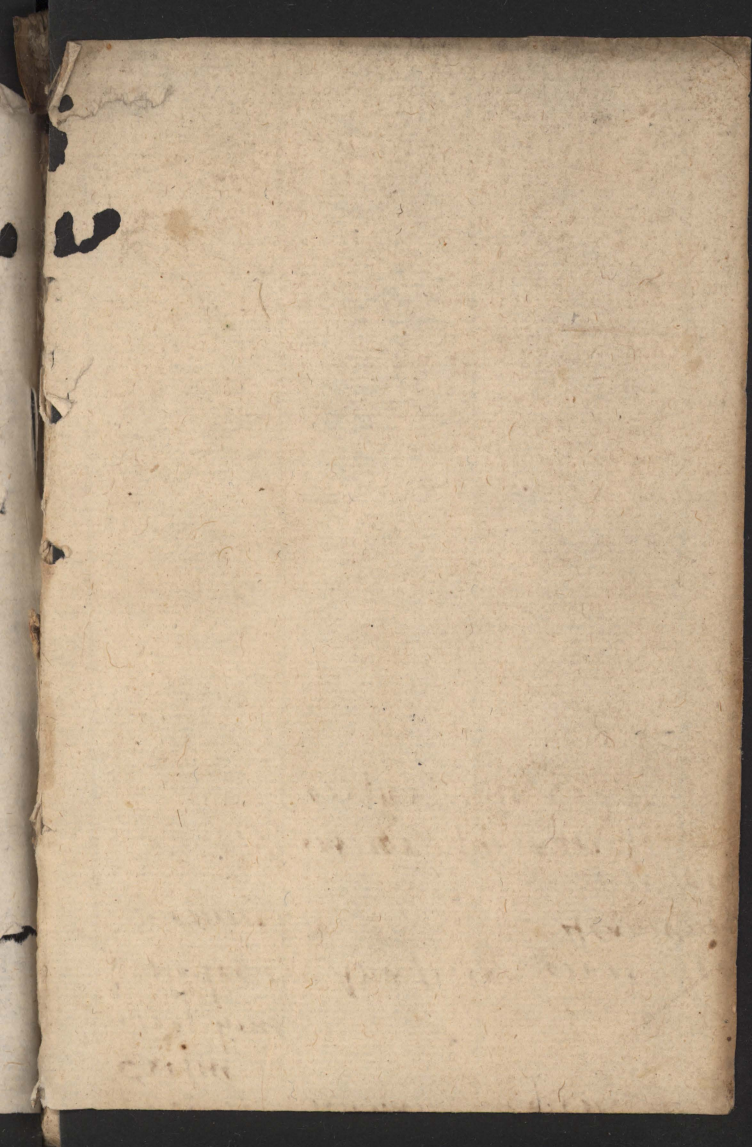

XVI,5

Adlegat
XVI, 4-6

